

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1907

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ
ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΑΘΗΝΑΙ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1923

ΤΕΥΧΟΣ 183

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΜΟΥ

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις εἰσήλθε πρὸ ὀλίγου—διὰ τοῦ τεύχους Νοεμβρίου 1922—εἰς τὸ δέκατον ἑκτον ἔτος τῆς ζωῆς της. Μὲ συγκίνησιν φέρω σήμερον τὴν ἐνθύμησίν μου εἰς τὴν ἀλησμόνητον δι' ἕμὲ ἡμέραν, πρὸ δέκα πέντε ἀκριβῶς χρόνων, κατὰ τὴν ὁποίαν, μὲ ὄνειρα καὶ ἐλπίδας, ἐπαρουσίασα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν Κοινωνίαν τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ Περιδικοῦ μου. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἕνα μόνον πόθον ἔτρεφα εἰς τὴν ψυχὴν μου, ἕνα προορισμὸν ἔταξα εἰς τὴν ζωὴν μου, μίαν μόνον φιλοδοξίαν εἶχα ὡς μοναδικὴν ἔμπνευσίν μου, νὰ καταστήσω, μὲ ἀδιαλείπτους προσπάθειάς, τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρησιν, ἄξιον πνευματικὸν σύντροφον τῆς ἑλληνικῆς Οἰκογενείας. Ἦλθε ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπίστευσα ὅτι δὲν εὐρισκόμην πολὺ μακρὰν τῆς πραγματώσεως τοῦ καλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ μου· μὲ ἱκανοποίησιν εἶδα τὴν ἑλληνικὴν Κοινωνίαν νὰ ἐνισχύῃ τὰς προσπάθειάς μου, νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν ζῆλόν μου, νὰ περιβάλλῃ μὲ συμπάθειαν τὸ ἔργον μου.

Καὶ ὅμως... Καὶ ὅμως ἀπογοήτευσις μικρὰ κατέλαβε πρὸ ὀλίγου τὴν ψυχὴν μου· ὅταν ἀνεδίφησα, τεῦχος πρὸς τεῦχος, τοὺς τελευταίους τόμους τῆς Ἑλλ. Ἐπιθεώρησεως, οἱ ὅποιοι, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενοι, φέρουν τὸ ὄνομά μου. Ἀπεκόμισα ἀπὸ τὴν ἔρευναν αὐτὴν τὴν ἀπογοητευτικὴν ἐντύπωσιν ὅτι κατὰ τὰ τελευταία ἔτη τὸ Περιδικόν μου δὲν ἀντεπεκρίθη εἰς τὸν προορισμὸν του, δὲν ἐφάνη ἄξιον, κατὰ τὰ πλείστα, τοῦ παρελθόντος του.

Πρὸς τοὺς παλαιούς φίλους τοῦ ἔργου μου, πρὸς τοὺς συνδρομητὰς καὶ ἀναγνώστας τοῦ Περιδικοῦ μου, τῶν ὁποίων ἡ ἐντύπωσις βεβαίως δὲν δύναται νὰ εἶναι διάφορος τῆς ἰδικῆς μου, ἐπιθυμῶ νὰ ὁμιλήσω σήμερον μὲ ἀνυπόκριτον εὐλικρίνειαν καὶ νὰ ἐξηγήσω εἰς ποίας ἀφορμὰς ὑφείλεται ἡ βαθμιαία αὐτὴ παρέκκλισις τῆς Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως ἀπὸ τὸν δρόμον τὸν καλόν, τὸν ὁποῖον ἐπὶ μακρὰ ἔτη μὲ βίημα σταθερὸν ἠκολούθησα.

Ὅταν ἡ καταγίγς τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἐπέφερε τὸν πρῶτον ἰσχυρὸν κλονισμὸν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῶν Κρατῶν καὶ τῶν ἀτόμων, εὐρέθην καὶ ἐγὼ ἑνώπιον ἀνιταερβλήτων δυσχερειῶν διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Περιδικοῦ μου· ὅλα αἱ σχετικαὶ δαπάναι ἐφθάσαν εἰς ὕψος κατὰ πολὺ ἀνώτερον τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως. Εὐρέθην κατὰ συνέπειαν πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ νὰ διακόψω τὴν ἐκδοσιν ἢ νὰ ἐλαττώσω τὰς ἐκδοτικὰς δαπάναις ἀναλόγως. Ἐπροτίμησα τὴν δευτέραν

λύσιν μὲ τὴν ἐλπίδα πάντοτε ὅτι δὲν θὰ βραδύνη πολὺ ἡ ἀπακατάστασις τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τινα καιρὸν ἡ Ἑλλ. Ἐπιθεώρησις τὴν ἐκδοσὶν της ὑπὸ τὴν ἄμεσον διεύθυνσίν μου, μὲ ὀλιγωτέρας ὅμως σελίδας, μὲ ὀλιγωτέρας ἐκλεκτοὺς συνεργάτας.

Ἄλλ' ἀντὶ τῆς ἐπιζομένης βελτιώσεως τῶν ὕρων τῆς ζωῆς, νέα μετ' ὀλίγον ἀλλεπάλληλα κύματα υπερτιμήσεων κατέστησαν, εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων, τὸν βίον προβληματικόν. Ἀτομικαὶ τότε πλέον ἀνάγκαι μὲ ἔφερον εἰς τὴν ἀναπόφευκτον θέσιν νὰ ἀντιμετωπίσω τὰς δυσχερείας τῆς ζωῆς δι' ἄλλων ἀσχολιῶν, νὰ ἀναλάβω βραδύτερον τὴν διεύθυνσιν κρατικῆς ἐκδόσεως καὶ νὰ ἀπομακρυνθῶ παρὰ τὴν θέλησίν μου τῆς ἐνεργοῦ διεύθυνσεως τοῦ Περιδικοῦ μου. Ἡ Ἑλλ. Ἐπιθεώρησις ὑπὸ τὰς δυσκολωτάτας αὐτὰς οἰκονομικὰς συνθήκας δὲν κατώρθωσε, καθὼς ἦτο ἐπόμηνον, νὰ παραμείνῃ εἰς τὸ ὕψος τοῦ προορισμοῦ της, παρ' ὅλας τὰς φιλοτίμους ἐν τῷ μεταξὺ προσπάθειάς συνεργατῶν της τινῶν.

Ἄλλ' ἀπὸ τίνος καιροῦ ἡ ἀνάμνησις τῶν παλαιῶν ὀνειρῶν μου μὲ νοσταλγίαν ἐπιλημύθησε τὴν ψυχὴν μου· θερμῶς τώρα ποθῶ νὰ ἐπανέλθω εἰς τὰ ὠραία ἐκεῖνα ἰδανικά μου καὶ νὰ ζήσω πάλιν τὰς ἡμέρας τοῦ παρελθόντος.

Ἐπιθυμῶ νὰ ἀναλάβω πάλιν εἰς τὰς χεῖράς μου τὴν Ἑλλ. Ἐπιθεώρησιν, νὰ ἀφιερώσω εἰς αὐτὴν τώρα ὅλας τὰς πνευματικὰς καὶ ψυχικὰς δυνάμεις μου. Μὲ πᾶσαν προσπάθειαν, μὲ πᾶσαν θυσίαν μὲ ὅλην τὴν στοργὴν μου, μὲ ὅλην τὴν φιλοτιμίαν μου, θέλω νὰ τὴν κάμω πάλιν ἄξιαν τῆς ἐκτιμήσεως τῆς ἑλληνικῆς Κοινωνίας. Θεωρῶ τοῦτο ζήτημα προσωπικῆς φιλοτιμίας, ζήτημα ἠθικῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ὅλους τοὺς παλαιούς καλοὺς φίλους τοῦ ἔργου μου, ζήτημα καθήκοντος πρὸς τὰς ἐκλεκτὰς ἑλληνικὰς Οἰκογενείας τοῦ ἔσω καὶ ἔξω Ἑλληνισμοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἔτων ἀμέριστον μοῦ προσέφερον τὴν συμπάθειάν των.

Δὲν εἶναι βεβαίως ὑλικῶς δυνατόν, μὲ τὰς σημερινὰς οἰκονομικὰς συνθήκας, νὰ παρουσιάσῃ ἡ Ἑλλ. Ἐπιθεώρησις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀθρόως ὅλας τὰς βελτιώσεις καὶ συμπληρώσεις, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκη ὅπως καταστῇ ἀπολύτως ἄξια τοῦ προορισμοῦ της. Δὲν θὰ ἐπιχειρήσω νὰ δώσω ἐδῶ κενὰς ὑποσχέσεις καὶ νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν σχεδίων μου· τὸ μέλλον, τὸ προσεχὲς μέλλον θὰ βεβαιώσῃ τοὺς ἀναγνώστας μου περὶ τῆς εὐλικρινείας τῶν προσπαθειῶν μου.

Ἐν τούτοις διὰ τοῦ παρόντος τεύχους ἡ Ἑλλ. Ἐπιθεώρησις χαράσσει εὐκρινῶς τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον θὰ ἠκολουθήσῃ εἰς τὸ μέλλον. Ἐγὼ πάντοτε τὴν συνείδησιν ὅτι τὸ Περιδικόν μου ἀπευθύνεται εἰς κύκλον ἀναγνωστῶν οἱ ὁποῖοι γνωρίζουσι νὰ ἐκτιμῶσι τὸ λεπτόν, τὸ ὠραῖον, τὸ ὑψηλόν· αἰσθάνομαι κατὰ συνέπειαν βαθύτατα τὴν ὑποχρέωσιν νὰ παρέχω διὰ τῶν σελίδων της, μὲ ἀδιάπτωτον προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν, ὅλην πάντοτε ἐκλεκτὴν, ἀληθῆ πνευματικὴν ἀναψυχὴν. Ἡ ἐξασφάλισις τῆς συνεργασίας διατρεπῶν λογίων, ἐκλεκτῶν ποιητῶν, δυσχερημένων ἐπιστημόνων ἀποτελεῖ ἐγγύησιν διὰ τὴν τήρησιν τῆς ὑποσχέσεως αὐτῆς.

Ὀλίγας λέξεις ἐπιθυμῶ νὰ προσθέσω ἀκόμη ἐδῶ σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης. Εἶναι ἀληθῶς πολὺ λυπηρὸν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γράφοντας ἀγωνίζονται μὲ εἰμονὴν νὰ καθιερώσωσι ὡς γλώσσαν φιλολογικὴν τὴν κοινῶς ὠμιλουμένην ἢ τὰς ἀμορφότους κοινωνικὰς τάξεις καὶ νὰ κοσμήσωσι τὰ ἔργα τοῦ πνεύματος μὲ ὅ,τι ἀκαλαίσθητον ὅ,τι ἀκατάλλητον εἰς τοὺς πολλούς, ὅ,τι ἀγοραῖον περιέρχεται εἰς τὴν ἀκοίην των. Καὶ ἀγωνίζονται τὸν ἀχαρὶν αὐτὸν ἀγῶνα μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ διαφθορὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀκαλαίσθητοι τρόποι ἐκφράσεως ἀποτελοῦσι τὸν τελευταῖον σταθμὸν γλωσσικῆς ἐξελίξεως. Πιστεύω βέβαια καὶ ἐγὼ ὅτι ἡ γλώσσα, ὅπως ὁ ἄνθρωπος, ὅπως πᾶσα ψυχικὴ ἢ πνευματικὴ ἐκδήλωσις τοῦ ἀνθρώπου, ὑπόκειται εἰς φυσικὴν ἐξέλιξιν, ἀλλὰ πιστεύω συγχρόνως ὅτι ἡ προοδευτικὴ ἐξέλιξις τοῦ ἀνθρώπου θὰ ἦτο σήμερον ἀνάξια πολλοῦ λόγου ἐὰν ἐγκαταλείπετο εἰς τὴν ἐνέργειαν μόνον τῆς φύσεως. Ὅπως, ἐπὶ παραδείγματι, τὸ φυσικὸν αἶσθημα τοῦ ὠραίου τονώνεται καὶ ἐξευγενίζεται εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῶν ἔργων τῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν, ὅπως εἰσις τὸ αἶσθημα τῆς ἁρμονίας ἐκλεπτύνεται διὰ τῶν συνθέσεων τῶν ἔμπνευσμένων μουσικῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, νομίζω, ὅτι καὶ φυσικὴ ἐξέλιξις τῆς γλώσσης, ὅπως λάβη τὴν πρέπουσαν κατεύθυνσιν πρὸς τὸ ὠραῖον καὶ ἁρμονικόν, ἔχει ἀνάγκη τῆς χειραγωγίας ἀνθρώπων ἀνωτέρου πνεύματος καὶ ἀνωτέρας καλαισθησίας. Ἐὰν σήμερον ἡ Γαλλικὴ γλώσσα θεωρεῖται ὡς ἡ μᾶλλον κομψὴ καὶ ἁρμονικὴ γλώσσα, τοῦτο ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν καλαισθησίαν τῶν μεγάλων λογογράφων τῆς Γαλλίας, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐρραντάσθησαν ποτὲ ὅτι ὤφειλον νὰ γράψωσι τὰ ἔργα τῆς ἐμπνεύσεώς των εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀμορφώτου πλήθους λαλουμένην διαίλεκον.

Κατάδηλος εἶνε βεβαίως εἰς τὴν ἔωσ τῶρα φυσικὴν ἐξέλιξιν της, ἡ τάσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς τὴν ἀπλότητα τοῦ ὕφους· ἀπλότης ὅμως δὲν σημαίνει ἀ-

καλαισθησίαν, σημαίνει μόνον ἑλλειψιν σχολαστικότητος, ἀλλὰ καὶ ἑλλειψιν χυδαιολογίας.

Εἶναι παρήγορον καὶ πολὺ ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸ μέλλον τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας ὅτι καὶ εἰς ἡμᾶς ὅλοι οἱ δημιουργικοὶ τῶν ἀξίων ἔργων τοῦ πνεύματος ἐργάται ἔχουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον τὴν ὀρθὴν ἀντίληψιν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικὸν καὶ διατυπώνουσι τὰς ἰδέας των μὲ ἀπλότητα, μὲ καλαισθησίαν, μὲ κομψότητα εἰς τὴν ἐκφράσιν, μὲ ἁρμονίαν εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς φράσεως. Δύναται συνεπῶς νὰ ἐπιζῆ κανεὶς ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ καλαισθησία αὐτὴ εἰς τὸ ὕψος θὰ μεταδοθῇ εἰς ὅλους τοὺς γράφοντας καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ὑπὸ τοῦ πλήθους ὀμιλουμένην γλώσσαν.

Δὲν τίθεται βεβαίως ζήτημα δημιουργίας ὕφους μοναδικοῦ δι' ὅλα τὰ δημιουργήματα τοῦ πνεύματος. Τοῦναντίον ἡ ποικιλία τοῦ ὕφους εἶναι ἀπαραίτητος. Τὸ ἐπιστημονικὸν θέμα, ἡ πολιτικὴ ἰδέα, τὸ μυθιστόρημα, τὸ διήγημα, τὸ δράμα, τὰ διάφορα εἶδη τῆς ποιήσεως δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τοὺς αὐτοὺς κανόνας ἀπὸ ἀπόψεως γλωσσικῆς. Ἡ ἀπλότης τοῦ ὕφους πρέπει νὰ εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ εἶδος τοῦ ἔργου. Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τοὺς γλωσσικοὺς τύπους. Δι' ὠρισμένα μάλιστα εἶδη ποιήσεως καὶ αὐτὴ ἡ καθαρῶς δημοτικὴ γλώσσα μετὰ καλαισθησίας γραφομένη δύναται νὰ παραγάγῃ ἀριστουργήματα.

Αὐτὰ εἶναι εἰς γενικὰς γραμμάς, αἱ πεποιεθῆσιν μου διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα· θὰ τὰς ἀναπτύξω προσεχῶς ἐν ἐκτάσει. Ἐδῶ ἐπιθυμῶ νὰ δηλώσω ἀπερίφραστα, ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς ἀντιλήψεις μου αὐτάς, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις δὲν θὰ φιλοξενῇ εἰς τὸ ἐξῆς δημοσεύματα, γραμμένα εἰς γλώσσαν ἀκαλαίσθητον. Τοῦναντίον θὰ ἀγωνισθῇ εἰς τὸν κύκλον πάντοτε τῆς εὐδράσεώς της, διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν ὀρθῶν ἀντιλήψεων.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΣΤΟ ΝΗΣΙ

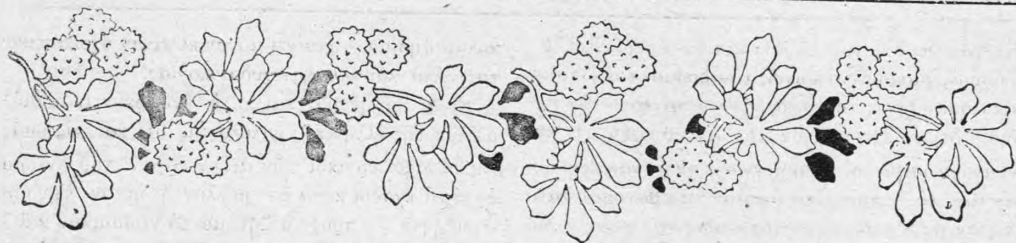
*Καὶ ξαναπῆγα πάλι στὸ νησί.
καὶ ξαναπῆγα πάλι.
"Ὅπως τ' ἀρίστα: εἶταν τὸ νησί
καὶ τὸ ἀερογιάλι.*

*Τὸν ἴδιον πάντοτε ἴσκιον καρτερεῖ
ἢ γριὰ στὸ παραθύρι.
"Ἴσως λίγο περισσότεροι σταυροὶ
στὸ κομπῆρι.*

*Ἡ βάρκα, ποὺ ἀρμενίζει μὰζι.
δὲν ἀπ' τὸ σπῆτι μ'ν ἔχει ἀράξει...
Καὶ τίποτ' ἄλλο ἀπ' ὅ,τι τὸ νησί
δὲν ἔχει ἀλλάξει.*

ΚΩΣΤΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Ἰανουάριος 1923

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ

ΔΗΜΗΤΡΑ

Τ' αὐτοκίνητα ἐφθάνον τὸ ἓνα μετὰ τὸ ἄλλο γεμάτα ἀπὸ ἐκδρομῆς κ' ἐσταματοῦσαν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς, ἡ ὁποία εἶχεν ὀρθῆ ὡς τόπος συναντήσεως. Ἐν ἀκόμῃ καθυστεροῦσε. Καὶ οἱ ἐκδρομῆς τοῦ Δαφνίου συγκεντρωμένοι γύρω ἀπὸ τὰς κυρίας ἐπεριμέναμεν νὰ φανῇ καὶ αὐτὸ καὶ νὰ ξεκινήσωμεν.

Ἐξαφνα ἀπὸ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὀμοιοῦς ἐφάνη ἐρχομένη πρὸς τὰ κάτω μετὰ τὸ βῆμα ταχὺ, σύρουσα τὰ οἰκτρά της κτυσάκια εἰς τὴν ἀσφαλτον μία γυναῖκα τοῦ λαοῦ, γοηούλα, στεγνὴ, στυνγὴ, μετὰ δύο μάτια τραγικῶς φωτεινά, μετὰ τὰ μαλλιά ἀνεμίζοντα εἰς τὸν πρῶτον ἀνοιξιῶτικον ἀνεμον. Καθὼς ἐπερνοῦσε βιαστικῶς ἀπὸ μπροστά μας μᾶς ἠρώτησε:

— Μήπως τὴν εἶδατε ; Μήπως πέρασε ἀπὸ δῶ ;

— Ποιά ; ἠρώτησε κάποιος.

— Τὴν κόρη μου...

Καὶ πρὶν λάβει ἀπάντησιν, ὡς νὰ ἦτον προκαταβολικῶς βεβαία ὅτι ἡ ἀπάντησις θὰ εἶνε ἀρνητικὴ, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον τῆς πρὸς τὰ κάτω, ταχὺν καὶ ἀκατάσχετον, τραγικῶς ἀντίθετος ὁδὸν καὶ θλίψεως μέσα εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Ἀπριλιῶτικου πρῶτονου.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἡ συνοδεία τῶν ἀντιπρῶτων ἄφανε τὴν ὁδὸν Πειραιῶς καὶ εἰσήχθη εἰς τὴν Ἱερὰν Ὀδόν. Δὲν εἶχμε προχωρήσει πολλὴ ὅταν εἶδαμε πάλιν τὴν ἴδιαν γυναῖκα, ἡ ὁποία χωρὶς νὰ σταματήσῃ, μᾶς ἀπηύθυνε τὴν ἐρώτησιν:

— Μήπως τὴν εἶδατε ; Μήπως πέρασε ἀπὸ δῶ ;

— Ἡ Δήμητρα, εἶπε ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐπιβάτας τοῦ αὐτοκινήτου μας.

Μάλιστα, ἡ ἀρχαία Δήμητρα ζωντανεμένη. Καὶ ἐπειδὴ ὅλα τὰ βλέμματα διηρθώθησαν ἀπάνω του ἐρωτηματικῶς, ὁ φίλος μας χωρὶς νὰ περιμένῃ μᾶς διηγήθη τὴν τραγικὴν ἱστορίαν.

— Αὐτὴ ἡ γυναῖκα, ποῦ βλέπετε, εἶχε ἓνα

παιδί μονάχα, μιὰ κόρη. Λένε πῶς ἡ κόρη αὐτὴ ἦτον ἐξαιρετικῶς ὠραία. Ἄν εἶδατε τὰ μάτια τῆς γοηῆς, τόσο φωτεινὰ καὶ τόσο ἐκφραστικὰ μετὰ ὅλη τῆς τῆ δυστυχία, θὰ πεισθῆτε ὅτι ἡ φήμη περὶ τῆς ὠμορφιάς τῆς κόρης ἴσως δὲν εἶνε ὑπερβολικὴ. Ὁ ἄνδρας τῆς πέθαινε καὶ τῆς τὴν ἄφησε μικρὴ. Ἐξενοδοῦλεψε καὶ τὴν ἀνέθρεψε ὅσο μπουρῶσε καλλίτερα. Καὶ μιὰ μέρα τὸ κορίτσι ἐχάθηκε...

— Ἐχάθηκε ; εἶπε κάποιος. Ἐνας ὁλόκληρος ἄνθρωπος δὲν χάνεται. Μπορεῖ νὰ τὴν ἐκλεψαν, μπορεῖ νὰ σκοτώθηκε, μπορεῖ νὰ ἐφυγε... Ἀλλὰ νὰ χαθῇ...

— Σὰς λέω ἐχάθηκε. Ἡ μητέρα ἔτρεξε παντοῦ. Ἀστυνομίαις καὶ εἰσαγγελίαις ἀνεστατόωθησαν. Τίποτα. Ἡ μητέρα δὲν μπόρεσε ν' ἀντισταθῇ στὴν συμφορὰ αὐτὴ. Ἐτρελλάθη. Καὶ γυρίζει ἀπὸ τὰ ξημερώματα ὡς τὴ νύχτα μ' αὐτὸ τὸ βιαστικὸ βῆμα, χωρὶς νὰ σταματήσῃ οὔτε μιὰ στιγμὴ καὶ ὀφθαλμοὺς νὰ περιμένῃ ἀπάντησιν.

— Ἀλήθεια Δήμητρα ! εἶπε κάποιος. Ἐδῶ καὶ τρεῖς χιλιάδες χρόνια, σ' ἑαυτὸν τὸν ἴδιο δρόμον ἡ Δήμητρα, τρελλὴ ἀπὸ τὴ λύπη τῆς ἔτρεχε νὰ βρῇ τὴν κόρη τῆς τὴν Πελοπόννησον, ποῦ εἶχε χαθῆ χωρὶς νὰ τὴν ἰδῇ κανεὶς. Τότε εὐρέθησαν ποιητὰ καὶ ἔκομαν τὸ τραγικὸν ἐπεισόδιον τῆς μητέρας ἓνα ὑπέροχον μῦθον. Τώρα μιὰ ἄλλη μητέρα βραίσκεται στὴν ἴδια τραγικὴ θέσι. Ποιητὰ ὅμως σὰν τὸν Ἡσίοδον καὶ σὰν τὸν Ὀμηρὸν δὲν βραίσκοντα τώρα. Ἀλλὰ ἡ γυναῖκα αὐτὴ τοῦ λαοῦ ποῦ ὅπως ἡ Δήμητρα «οὐδὲ ποτ' ἀμβροσίας καὶ νέκταρος ἠδυπότοιον, πᾶσαι' ἀνεχάμενη οὐδὲ χρῶα βάλλετο λουτροῖς» σκιδεῖ τὸν προσημῶνιον μῦθον μετὰ τὴν σημερινὴν πραγματικότητά. Ἴσως ἂν ἤξερε ὅτι εἶχεν ὁμοιοπαθῆ μιάν θεᾶν θὰ ἐπαρηγορεῖτο ὅπως δῆποτε. Ἀλλὰ ἡ δυστυχισμένη ἐτρελλάθηκε πρὶν τὸ μάθη.

Γ. Β. ΤΣΟΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΤΑ ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. — Τὰ τρία συστήματα πρὸς διόρθωσιν αὐτῆς. — Τὰ Κορακιστικὰ τοῦ Ἰακ. Ριζ. Νεγροῦλου. — Ὁ Ἄθαν. Χριστόπουλος καὶ τὸ δράμα αὐτοῦ «Ὁ Ἀχιλλεύς». — Ὁ Γ. Ν. Σούτσος καὶ αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ Ἠθολογίαι (Moralités). — Ἡ «Ἀσπασία» καὶ ἡ «Πολυξένη» τοῦ Ι. Νεγροῦλου. — Ὁ «Λεωνίδας ἐν Θερμοπύλαις» ἀγνώστου συγγραφέως. — Αἱ πρῶται μεταφράσεις δραματικῶν ἔργων.

Ἡ προσοχὴ ὅλων ἐκείνων τῶν ἀειμνήστων ἀνδρῶν οἵτινες πολὺ πρὸ τοῦ τέλους τῆς δεκάτης ὀγδόης ἐκατομητηρίδος, ἤρξαντο νὰ σκέπτονται περὶ τοῦ μεγάλου ὑπερ τῆς Ἀνεξαρτησίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἀγῶνος, ἐστράφη κυρίως καὶ πρὸ παντὸς περὶ τὴν οἰκτρὰν κατὰστασιν εἰς τὴν εὐρίσκειτο ἡ κατ' ἐνημεροῦν τότε καλομένη ἑ λ λ η ν ι κ ἡ γ λ ῶ σ ο α.

Καθ' ὃν χρόνον ὁ υἱὸς τοῦ Τουραχάν Ὀμάρ, καταλαβὼν τὰς Ἀθήνας διαταγὴ τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητοῦ, ἐβόα διὰ τοῦ Μουεζίνου ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν σιελῶν τοῦ Περεντῶνος ὅτι : «Ὁ ἄνθρωπος Θεὸς εἶμι ὁ ἄλλος καὶ ὁ Μωάμεθ ὁ προφήτης αὐτοῦ», βλοιοὶ οἱ ὀπισθοῦντες ἐγγράμματοι καὶ τοιχοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων, εἶχον φρυαδισθῆναι πρὸς τὴν δυτικὴν Ἐυρώπην, πάντες δὲ σχεδὸν οἱ ἐναπομειναντες, ἀμαθεῖς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ χειρῶνακτες, περὶ οὐδενὸς ποιούμενοι τὴν γλῶσσαν, συγχρωτισθέντες μετὰ τοὺς ἐκάστοτε κατακτητὰς τῆς ἑλληνικῆς γῆς, διὲ μὲν μετὰ τοὺς Γάλλους καὶ τὸν Βιλλιαρδουῖνον, διὲ δὲ μετὰ τοὺς Βενετοὺς καὶ τοὺς Φλωρεντινοὺς καὶ τέλος μετὰ τοὺς Ὀσμανλήδας, κατέληξαν νὰ διμύωσι γλῶσσαν, ἥτις ἀγέθως δύναται νὰ ὀνομασθῇ : Ἰταλογαλλοτουρκουραβοελληνικὴ !

Πρῶτη λοιπὸν σκέψις τῶν συλλαβόντων τὴν ἰδέαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ἦτο ν' ἀποκαθάρουν τὸ οἰκτρὸν αὐτὸ μίγμα καὶ ν' ἀποκαταστήσουν μιάν γλῶσσαν ἐθνικὴν, κοινὴν εἰς ὅλους τοὺς Ἑλληνας. Ἀλλ' ἐνδὲς ἐξ ἀρχῆς, ἐνὸς οἱ φιλόσοφοι, οἱ λογιώτατοι καὶ οἱ Γραμματικοὶ τοῦ Γένους ἦσαν σύμφωνοι περὶ τῆς ἀνάγκης μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης, δὲν συμφώνουν ἐν τοῖσι περὶ τοῦ τρόπου δι' ὃ θὰ ἀνεκαίνισον καὶ θὰ διέπλατιον αὐτήν.

Ἐκαστος ἤθελε νὰ ἐπιβάλλῃ τὸ ἰδικόν του σύστημα, ὅπερ ἐθεώρει καὶ τὸ καλλίτερον, τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀνεφάνησαν τρία ταύτοχρόνως κύρια συστήματα, πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ὁσίων, οἱ ὁποῖοι αὐτῶν μετεχειρίσθησαν ὄχι μόνον τὴν πένην των καὶ τὴν γλῶσσαν των, ἀλλὰ καὶ τοὺς γρόνθους των !

Τοῦ πρώτου συστήματος βῆσις ἦτο ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα, δι' ἧς ὁ πρωτοεργάτης τοῦ συστήματος Νεόφυτος Λούκας (1760—1845) ἐξήτει ν' ἀπικαταστήσῃ τὴν τότε καθωμιλουμένην, ἢ ἀρχαίως ὀνομαζομένην οἱ ὁπαδοὶ αὐτῆς. Εἰς τοσαύτην δὲ βιωσιμότητα εἶχε φθάσει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος ὁ περὶ γλώσσης ἀγῶν, ὥστε οἱ ὁπαδοὶ τῆς καθωμιλουμένης, μὴ ἀκούμενοι εἰς τὴν διὰ τῆς γραφίδος διαμάχην ἐξήτησαν καὶ διὰ τοῦ γρόνθου των νὰ ἐπιβάλλουν εἰς τοὺς ἀντιπάλους των τὰς ἰδέας των. Εἰς δὲ τοῦτων, παραφιλίξας ἐν Βουκουρεστίῳ τὸν ἐκεῖ τότε σχολαρχεῦντα διονυχίῳ Λούκα, καθ' ἣν οἰκτρὴν μετέβαιναν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, τοσοῦτον ἐπικινδύνους τὸν ἐκτέπησεν εἰς τὴν κεφαλὴν, ὥστε ἀναίτητος ἀνευρεθεὶς κατόπιν ὁ σοφὸς Ἑλληνιστὴς καὶ φέρον δύο καιρία τραύματα (1) μόλις ἐθεραπευθῆ μετὰ τριετῆ νοσηλείαν ! (2)

Ἀρχηγὸς τοῦ δευτέρου συστήματος, τοῦ ὁποίου οἱ ὁπαδοὶ ἐξήτησαν νὰ εἰσαγάγουν τὴν καθωμιλουμένην ἢ ἀπλοελληνικὴν καὶ ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ, δι' ὃ καὶ χρῆσται τότε ἐκλήθησαν, ἐπὶ ἤρξαντο ὁ ἄρκος δημοτικιστῆς Καταρχίης, πρωτοεργάτης δὲ ὁ Ἀηγιῶτης Φιλιππίδης, ὅστις καὶ καθυβρίσθη ἐπὶ τῶν ἀντιφροσούντων ὡς μεταχειριζόμενος «γλῶσσαν τῶν μακαλήδων τῆς Ζαγορῆς», ὁ Ἀθανάσιος Χριστόπουλος καὶ ὁ Βιλλιαρῶς ὅστις, μᾶλλον ἀδιάλλακτος τῶν δύο πρώτων, ἀπεπειράθη νὰ εἰσαγάγῃ καὶ νέον τρόπον ὀρθογραφίας ἐπὶ τὸ ἀπλοστέρον διὰ τῆς καταργήσεως τῶν τόνων.

Μέσσην ὁδὸν μεταξὺ τῶν δύο ἀνωτέρω συστημάτων ἠκολούθησεν ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῖς ὅστις, νομιζῶν, ὅτι ὅσον ἐπιθυμητὸν, τόσον καὶ ἀδύνατον ἦτο νὰ ἐπα-

1) Ὁ τραυματισμὸς τοῦ διονυχίου Λούκα εἶναι, τρόπον τινα, ὁ πρόλογος τῶν φόνων οὓς ἐπροκάλεσαν μετὰ δεκάδας ὅλων ἐτῶν αἱ ἀνεργασίαι τῶν διὰ τὴν πολυκαθῆ ἑλληνικὴν γλῶσσαν διαμαχομένων κατὰ τὰς ἐν Ἀθήναις συμπλοκάς διὰ τὴν μεταφραστικὴν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν αἰματηρῶν ὁμιλιῶν αὐτῆς ἐλαβὼν γύρω μετὰ τὴν παράστασιν τῆς Ὀρεστείας ἐν τῷ Βασιλικῷ Θεάτρῳ τὸν Νοεμβρίον τοῦ 1903.

2) Κ. Σάββα, Νεοελληνικὴ φιλολογία, σελ. 103.

νέλωμεν αϊφνιδίως εις την αρχαίαν γλώσσαν, επεδίωξε την διόρθωσιν της κοινής επί τη βάσει της αρχαίας διά της αποσκορακίσεως μὲν ὄλων τῶν ξένων λέξεων καὶ ξενικῶν συντάξεων, ἀναπληρώσεως δὲ αὐτῶν καὶ συμπληρώσεως κατὰ τὸ δυνατόν τοῦ λεξιλογίου της γλώσσης διὰ λέξεων της αρχαίας γλώσσης, μὴ λίαν ἐξεζητημένων, φρονῶν διὰ τυραννικὸν καὶ ἀτελέσφορον ὃ ἀπέβαινε τὸ ν' ἀπομακρύνονται οἱ λόγοι ἀπὸ τὴν κοινήν τοῦ λέγειν συνήθειαν ὥστε νὰ γίνωνται ἀκατανόητοι καὶ «ὀλίγελα παράξενοι εἰς τὴν ἀκοήν». Ἀλλ' οὐ μόνον ἐξ ἀνάγκης ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀληθοῦς ἐκτιμώσεως ὁ Κοραῖς ἔστρεψε τὴν κοινήν γλώσσαν. «Ἡ γλώσσα ἂν καὶ βαρβαρωθεῖσα δυνατὸν εἶνε νὰ καλλωπισθῆ», γράφει ποῦ, ἀλλαχοῦ δὲ «τὸ κοινὸν ἰδίωμα δὲν εἶνε ἀξιοκαταφρόνητον ὡς προσθεύουν οἱ μωροὶ» καὶ τέλος : «τί ἄλλο μένει εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἔθνους παρὰ τὴν μέσην ὁδὸν, ἣ γοῦν μακρὰν καὶ τοῦ χυδαίου διότι εἶνε πιθανὸν ὅτι οὔτε οἱ Πλάτωνες οὔτε οἱ Ἰσοκράται δὲν ἔγραψαν ὡς οἱ κωπηλάται τῶν Ἀθηναίων, μακρὰν καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ τοῦ ἑλληνικοῦ μακαροτισμοῦ, διότι ὡσαύτως πιθανὸν εἶνε ὅτι καὶ οἱ Πλάτωνες καὶ οἱ Ἰσοκράται ἔγραψαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταλαμβάνωνται καὶ ἀπὸ τοὺς κωπηλάτας». (3)

Κατὰ τοῦ νοσήματος τοῦ Κοραῖ ἔγραψε καὶ ἐδημοσίευσεν κωμωδίαν τῷ 1813 ὑπὸ τὸν τίτλον «Κορακιστικὰ» ὁ Ἰακωβᾶκης Ρίζος Νερούλος, ὅστις ἀντιληφθεὶς μετὰ τὴν ἐκδοσὶν αὐτῆς, διὰ τὴν Κοραῖν ὑπόληψιν τοῦ ἔθνους διὰ τὰς ἑπὲρ της γλώσσης προσπαθείας του ἔμεινεν ἀμείλιτος, προσεπάθησε νὰ δικαιολογηθῆ διὰ τὴν ἀσέθειάν του αὐτὴν ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ της πρὸς τὸν Ἀλέξ. Βασιλείου, ἕνα τῶν ἐνθερμοτέρων τοῦ Κοραῖ ὁπαδῶν, ἐπιστολῆς του ἣτις ἔχει ὡς ἐξῆς :

Πρὸς τὸν Ἀλέξ. Βασιλείου

Ἐκ Βουκουρεστίου τὴν 15^{ην} Φεβρουαρίου 1815

Ἐπειδὴ ὄχι μόνον ἠγωνίζω τοὺς ἀδελφούς σου, ἀλλ' εἶμαι καὶ φίλος αὐτῶν, ἐπιθυμῶ νὰ συνάψω καὶ μετὰ σοῦ ἀλληλογραφίαν. Ἴσως παραξενυθεῖς εἰς τοῦτο,

³⁾ Κατὰ τῶν γλωσσικῶν θεωριῶν τοῦ Κοραῖ, πλὴν τοῦ κορυφαίου ἀντικείμενου τῶν Ν. Δούκα καὶ τοῦ Στ. Κομνητᾶ, ἀμειλίκτης ἐχθρὸς ἐκνήρυθη καὶ ὁ Παναγιώτης Κοδρικᾶς ὁπαδὸς της ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς σιγίλοις καὶ ἡγεμονικοῖς χρυσοβουλοῖς γραφομένης γλώσσης, ὅστις ἤρξατο της πολεμικῆς του δι' ἐπιστολῆς πρὸς τοὺς ἐκδότας τοῦ Λογίου Ἐρμού (περιοδικὸν ἰδρυθέντος τῆ σατασίαι τοῦ Κοραῖ) δι' ἣς προτρέπει αὐτοὺς ν' ἀποκηρύξωσι τὰς ὁδηγίας τοῦ Κοραῖ. Τῶν ἐκδοτῶν ὅμως μὴ παραδεχθέντων τὰς προτροπὰς τοῦ Κοδικᾶ προέβη οὗτος εἰς δημοσίευσιν «ἀνωγύμου Ἀπολογίας τῶν ἐν Πίζῃ Ἑλλήνων» ὡς διαμαρτυρομένων δι' ἂν κατὰ τῶν θεωριῶν τοῦ Κοραῖ, πλὴν οὗτοι μὲν ἀπεκήρυξαν τὴν ἀπολογία ταύτην διαμαρτυρούμενοι κατὰ της καταρχῆς τοῦ ὀνόματος των, ὁ δὲ Κοραῖς ἀπήγγησεν εἰς τὰς προσβολὰς καὶ θεωρίας τοῦ Κοδικᾶ δι' ἐπιστολιμαίας διατριβῆς φερουσῆς ἀντὶ της ἰδίας του ὑπογραφῆς τὸ ψευδώνυμον «Νικόλαος Γεωργίου Κύριος.» (Α. Θερεμιανού. Ἀδελφάντιος Κοραῖς, τόμοι τρεῖς, Τεργέστη 1890).

ἀφ' ἀνέγνωσεν τὴν παρὰ των θυρῶν ἠθροῦ κωμωδίαν. Ἀλλὰ μάθε διὰ τὴν κωμωδίαν ἐκείνην δὲν ἐουγγράφη ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐκδοθῆ ἢ νὰ βλάψῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ σοφοῦ Κοραῖ, ἀλλ' ἐπλάσθη ὡς ἄθυρμα πρὸς διάχυσιν ἰδιαιτέρων των φίλων μου, προβαλλόντων εἰς ἐποχὴν ἀργίας καὶ ὡς δοκίμιον τὴν παρῶδησιν σεμνοῦ τινος καὶ σεβαστοῦ καὶ πράγματος καὶ ὀνόματος· ἐτυπώθη δὲ ὡς τοιοῦτον χωρὶς τὴν εἰδησίην μου, καὶ χωρὶς νὰ στοχασθῶσιν οἱ ἐκδόντες, διὰ τὴν διαδοθῆ καὶ εἰς ἀλλογενεῖς, ἢ φθᾶσι εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὸ ποίημα, οἱ ἀναγινώσκοντες θέλουν εἰπῆ : «Καὶ ὁ Κοραῖς ἐδοκίμασε διωγμοὺς ἀπὸ τὸν φθόνον, καθὼς καὶ ὅλοι ὅσοι τῶν παλαιωμένων προλήψεων τὴν τυραννίαν κατέλυσαν». Ὡς θανατοῦ καὶ ζηλωτῆς τοῦ ἀνδρός τούτου, ἀγαπῶ καὶ τιμῶ τοὺς θανατοῦ καὶ ζηλωτᾶς του. Διὰ τοῦτο σὲ τιμῶ μὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπιθυμῶ τὴν μετὰ σοῦ ἀλληλογραφίαν. (4)

Ἰάκωβος Ρίζος

Ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ της ἐν ταῖς περὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας παραδόσεσιν αὐτοῦ ἀναγραφῆς διὰ «σκοπὸς τῶν Κορακιστικῶν ἦτο οὐχὶ νὰ προσβάλλῃ τὸ σύστημα τοῦ Κοραῖ, ἀλλὰ νὰ πολεμήσῃ τοὺς παραλογισμοὺς ἐκείνων οἵτινες τὸ παρεμύρφωσαν». (5) Ὅπως δὲ μετριοφρόνως προσδέξει διὰ τὴν ἐργασία του δὲν ἐπὶ ἤρξεν ἀνωφελῆς καθόσον τὸ γελῶν ἀνέστειλε πᾶσαν πρόδοσιν της ἐπιδημίας αὐτῆς. (6).

Αὐτοχρῶς διὰ τὸν Νερούλον τὰ ὕψος ἀνωτέρω δημοσεύματα εὐρίσκονται εἰς ἐκ διαμέτρου ἀντίθεσιν πρὸς

⁴⁾ Ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ παρατήματι τοῦ ἴα' ἀριθ. 58 φύλλου της ἐν Βιέννῃ ἐκδομένης ἐφημερίδος «Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος» τοῦ ἔτους 1815.

Περὶ της κωμωδίας τοῦ Νερούλου καὶ της μετέπειτα δικαιολογίας αὐτοῦ, γράφον καὶ ὁ φίλος τοῦ Κοραῖ Κοκκινάκης, λέγει τὰ ἐξῆς :

«Ἐν παρέργῳ καὶ πρὸς διάχυσιν ἰδιαιτέρων των φίλων του ἐσύνθεσε (ὁ Ρίζος Νερούλος) καὶ ἄλλην τινα Φωρτικὴν κωμωδίαν (farce) σκοπὸν ἔχουσαν τὴν παρῶδησιν σεμνοῦ τινος καὶ σεβαστοῦ καὶ πράγματος καὶ ὀνόματος. Ἀληθινὸν εἶναι ὅτι οἱ ἀχάριστοι τοῦ φίλου ἐτόλμησαν χωρὶς τὴν εἰδησίην του νὰ τὴν τυπώσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ φανῶσι παρεξηγητὰ τῶν ἀληθινῶν φρονημάτων του ἀλλὰ τοῦτο ποτὲ δὲν ἐδικαιολόγηε τὸν συγγραφεὴ διὰ τὸ ρηθῆν πικρὸν ἄθυρμα, ἐὰν δὲν ἐξέδιδεν εἰς τὸ Κοινὸν ἐκείνην τὴν πρὸς Ἀλεξάνδρον Βασιλείου ἐπιστολήν του, ἣτις ὄχι μόνον τὸν ἐλευθερῶει ἀπὸ τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν κατάκρισιν τῶν ἀλλοτρίων καὶ τῶν ὁμογενῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀποκαθιστᾷ μάλιστα ἀξέπαινον αἰωνίας διὰ τὴν εἰλικρινῆ του ἐξομολόγησιν.» (Προλεγόμενα εἰς μετάφρασιν Τυροῦφρου ὑπὸ Κοκκινάκη σελ. 28-29).

⁵⁾ Cours de Littérature greque moderne, par J. Rizo Neroulos, σελ. 124. Β' ἐκδ. Γενεύη 1828.

⁶⁾ Πλὴν τῶν ἄλλων καὶ ὁ Α. Πολυζωίδης πιστεύει διὰ τὸν Κοραῖν ἠθέλησε νὰ σατυρήσῃ διὰ της κωμωδίας του ὁ Ρίζος ὁ Νερούλος ὅστις, μόλις ἠγνόησεν ὅτι αἱ ἀντιπράξεις αὐτῶν τῶν Φαναριωτῶν εἰς οὐς ἐφάνη παράξενον ὅτι κάποιος Κοραῖς ἐξομολόγησε διατριβῶν ἐν Παρισίοις ἐτόλμησε διόρθωσιν γλώσσης, «δὲν ἴσχυσαν νὰ κλονίσωσι τὴν πρὸς τὸν Κοραῖν κοινὴν τοῦ ἔθνους ὑπόληψιν, ἔψαλε καλινωδίαν προσφασισθεὶς ὅτι ὄχι τὸν Κοραῖν, ἀλλὰ τοὺς ὁπαδοὺς του ἠθέλησε νὰ γλευσῇ, παρεκτροπέντας εἰς ὑπερβολὰς καὶ τοὺς ὀφρῆσεν!» (Α. Πολυζωίδου: Τὰ νεοελληνικά, ἦτοι τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα κυριώτερα συμβάντα: Τομ. Β. σελ. 234-235 Ἀθήναι 1875.)

ἄλληλα, ἀμφοτέρω δὲ ὁμοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, καθόσον καὶ τὴν κωμωδίαν ὁ ἴδιος ἐδημοσίευσεν, καὶ πραγματικὸς αὐτῆς σκοπὸς ἦτο ἡ σάτυρον τοῦ Κοραῖ (7) πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἦτο κοινὸν μουσικῶν καὶ πρὸ της ἐκδόσεως αὐτῆς εἶδεν τοὺς περὶ τὰ γράμματα ἀσχολούμενους τότε ὅπερ πιστοποιεῖται ἐξ ἐπιστολῆς ἣν ἔστειλεν ὁ Ἄθαν. Χριστόπουλος τὴν 10 Νοεμβρίου 1811 «πρὸς τὸν Σοφολογιστάτον κύριον Ἄθανάσιον Ψαλίδα, εἰς Ἰωάννιναν».

⁷⁾ Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ τίτλου της κωμωδίας ὅν λογοπαικτικὸς ἔγραψεν ὁ συγγραφεὺς καταραίνεται ὁ σκοπὸς αὐτοῦ, καθόσον ἢ λέξις Κορακιστικὰ ἐτέθη ἀντὶ της Κοραϊστικᾶ.

⁸⁾ Εἶναι γνωστὸν ὅτι «ὁ Λόγιος Ἐρμῆς» ἢ ο ἢ ἡ πρώτη φιλολογικὴ ἐφημερίς ἦν ἰδρυσέν ὁ Ἄνθιμος Γαζής τῷ 1831 ἐν Βιέννῃ τῇ προτροπῇ τοῦ Κοραῖ.

φολογιστάτον κύριον Ἄθανάσιον Ψαλίδα, εἰς Ἰωάννιναν».

Ἐν αὐτῇ λόγον ποιούμενος ὁ Χριστόπουλος περὶ της Ἑλληνικῆς γλώσσης, γράφει σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ ἐξῆς :

«Ἐκεῖνα δὲ ὁποῦ φησὶν ἄποιοι τερατολόγοι εἰς τὸν Λόγιόν τους Ἐρμῆν (8) εἶνε γραφαὶς ματεύματα καὶ γέρον παραμύθια, καὶ δὲν τὰ δέχονται οὔτε οἱ εὐγενεῖς καὶ σπουδαῖοι τοῦ γένους μας, οὔτε τὸ πλῆθος. Μάλιστα ἐδῶ ἕνας ἄρχοντας τοὺς ἔκαμε καὶ μιὰν κωμωδίαν ἀξιολόγον τὴν ὁποῖαν θὰ τὴν τυπώσῃ καὶ τυπώνοντάς τὴν, θέλω σὲ τὴν στείλῃ νὰ παιδάνης ἀπὸ τὰ γέλοια».

(Ἀκολουθεῖ)

ΝΙΚ. Ι ΛΑΣΚΑΡΙΣ

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ΕΥΓΕΝΕΙΑΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΗΤΟ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Εἰς τὸν κ. Γ. Τσοκόπουλον

Ὁ Ἀλέκος ἦτο ἕνα πνεῦμα ἰδιόρρυθμον. Εἶχε ζήσῃ πολλὴν χρόνον μικρὰν της Ἑλλάδος καὶ ἐκεῖ εἰς τὰ Πανεπιστήμια της Ἀδσοῦς, εἶχε ἀμειρώσῃ τὰ ὄριαιότερα ἔτη της νεότητός του εἰς μελέτας θεωρητικὰς. Μὲ δίψα διαρκῶς ἀνικανοποίητη, εἶχε ἐπιδοθῆ εἰς τὴν σπουδὴ τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, εἶχε καταγίνῃ ἀκόμη εἰς τὴν φιλολογία, εἰς τὴν φιλοσοφία, εἶχε μελετήσῃ πολλὰ, σχεδὸν ὅλα ὅσα τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα παρήγαγεν ὑψηλὰ καὶ ὄρατα. Πέραν τοῦ βιβλίου, πέραν της μελέτης, πέραν της σπουδῆς ἐπὶ ἕνα πολλὴν μακρὸν διάστημα, δὲν ἐπῆρχε διὰ τὸν Ἀλέκον ἄλλος κόσμος, δὲν ἐπῆρχε ζῶν ἄστια νὰ τὴν ζήσῃ κανεῖς.

Ἦλθε στιγμή κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐπίστευσε ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγνώρισε βαθεῖα τὴ ζῶν, τὸν ἀνθρώπου, τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου. - Εἶχε οχηματισθῆ ἰδέας, πεπονηθεῖς δι' ὅλα. Καὶ εἰς τὰς ἰδέας του καὶ εἰς τὰς πεπονηθεῖς του ἦτο ἀδιάλακτος. Εὐγενεῖς αὐτὸς ἀπὸ ἀνατροπῆ καὶ ἀληθινῆς μόρφωσι, ἀλλ' ἀπειρος ἀκόμη τοῦ κόσμου, ἐπίστευε τὸν ἀνθρώπου ἐκ φύσεως ἠθικὸ. Μέσα εἰς τὸν κόσμον τὸν ἰδανικὸν, τὸν ὁποῖον τὸ πνεῦμά του εἶχε δημιουργήσῃ, ἔβλεπε τὸν ἀνθρώπου νὰ κινῆται μὲ καλωσύνη, μὲ φιλαλληλία μὲ εἰλικρίνεια, ἔβλεπε τὸν ἀνθρώπου νὰ ἐπιδιώκῃ εἰς ὅλα τὸ ὑψηλὸν, τὸ ἠθικὸ.

Ἐπέρασεν χρόνοι καὶ ὁ Ἀλέκος, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσῃ, ἀφροσιωμένος πάντοτε εἰς τὰς προσφιλεῖς νεότητάς του, ἔφθασεν εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν τριάντα πέντε ἐτῶν.

Ἰσοθνήθη τότε μία ἐλαφρὰ κούρασι εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ συγχρόνως ἕνα πόθος νὰ ταξειδεύῃ πολλὴν, νὰ γνωρίσῃ τὴ ζῶν ἀπὸ πλῆστον, νὰ ζήσῃ ἔτην ζῶν χωρὶς νὰ κρατῆ τὸ βιβλίον εἰς τὸ χεῖρ.

Ἐπόρος ὅπως ἦτο δὲν εἶχε παρὰ νὰ ἐκλέξῃ τοὺς τόπους, οἱ ὁποῖοι θὰ τοῦ ἐκίνοιν τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐταξειδεύσε πολλὴν. Καὶ παντοῦ προσεπάθησε νὰ μελετήσῃ, νὰ ἐννοήσῃ τὸν χαρακτήρα, τὴ ζῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἐσύχνα εἰς τὰς λέσχας, ἐπεδίετο εἰς τὰ σπῆρ καὶ δὲν ἀτέφενγε καθόλου τὰς κοσμικὰς συγκεντρώσεις τῶν μεγάλων ξενοδοχείων. Οἱ εὐγενεῖς τρόποι του, ἢ μόρφωσις του, ἢ εὐπορία του ἀκόμη, τὸν ἔκαμον εὐπρόδεκτο εἰς ὅλους τοὺς κύκλους. Αἱ κούρασι ἰδιαιτέρως τὸν εὐρισκον θελκτικὸν. Καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐσχετίσθη μὲ κόσμον πολλὴν καὶ συνῆψε πολλοὺς δεσμούς.

Καὶ ὅμως ὁ Ἀλέκος, ἀπὸ τὴν νέαν αὐτὴν ζῶν του, δὲν ἐφαίνετο καθόλου εὐχαριστημένος, καθόλου ἱκανοποιημένος. «Ὅλος αὐτὸς ὁ διεθνὴς κόσμος τῶν ταξειδίων καὶ τῶν διασκεδάσεων, εἰς τὰ μέσον τοῦ ὁποῖου διήρχετο τὰς ἡμέρας καὶ τὰς νύκτας του, δὲν ἐβράδυνε νὰ τοῦ φέρῃ πλῆξιν εἰς τὴν ψυχὴν. Καὶ ἐφ' ὅσον παρήρχετο ὁ καιρὸς ἢ ἀνία τοῦ Ἀλέκου μετεβάλλετο εἰς ἀπογοήτεσι. Ἦλθε μία ὄρα κατὰ τὴν ὁποῖαν εἶδε πλέον καθαρὰ διὰ τὴ ζῶν αὐτὴ ἢ πραγματικῆ, ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς ὁ πραγματικὸς ἦτο ἐντελῶς ἄσχετος καὶ ξένος πρὸς τὸν κόσμον τὸν ἰδανικὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ ὁποῖου εἶχε αὐτὸς ζήσῃ τόσα ἔτη της νεότητός του, ὅλα τὰ ἔτη τῶν σπουδῶν του. Καὶ ὑπὸ τὰς ἐντυπώσεις αὐτὰς ἐπίστευεν ὅτι ὁ κόσμος ὅλος ἀπο-

τελείται από ύπόρξεις ως αυτές τὰς ὁποίας ἐγνώρισεν καὶ ἐμελέτησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῶν ταξειδίων του. Ἐπίστευεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι, ὅλοι χωρὶς ἐξαιρέσεων, εἶνε χωρὶς ἀληθινῆ καλωσύνης, χωρὶς εὐλιχρίειας, εἶνε δοῦλοι τοῦ ὕλικου συμφέροντος μόνον, δοῦλοι τῶν παθῶν μόνον καὶ τῶν ἀδυναμιῶν τῶν. Διὰ τὴν γυναῖκα ἰδίως αἱ ἐντυπώσεις του ἦσαν περισσότερο ἀκόμη ἀπογοητευτικαί. Ἀπὸ ὅλους τοὺς δεσμούς τοὺς ὁποίους συνῆψε κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῆς ζωῆς του, μία ἀπεκόμισεν ἐντύπωσι, ὅτι μέσα εἰς τὴν γυναικεία ψυχὴ δὲν ὑπάρχει τίποτε ἠθικὸν, τίποτε ὑψηλὸν, τίποτε ὠραῖον, τίποτε συμπληρῶδες.

Ἀπογοητευμένος, ἀηδιασμένος, ἀπεμακρύνθη μία ἡμέρα ὁ Ἀλέκος ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸ καὶ αἰσθανόμενος ὅτι εἶχεν ἀνάγκην ψυχικῆς ἀναπαύσεως κατέφυγεν εἰς μία μικρὰ πόλιν τῆς Ἑλβετίας, μετὰ τὴν ἀπόφασιν νὰ ἐπιστρέψῃ μετ' ὀλίγον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐκεῖ εἰς τὴν ἡσονζον Ἑλβετικῆς πολιτῆς, μακρὰν τῆς τύρβης τοῦ κόσμου, κατὰ τοὺς μακροὺς περιπάτους του, ἔλαβε τὴν ἐνκαιρία νὰ σκεφθῆ πολὺ, νὰ φιλοσοφήσῃ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, νὰ φέρῃ εἰς ἰσορροπία τὴν ψυχὴν του, ἢ ὅποια εἶχεν ὑποστῆ ἕνα τόσο δυνατὸ κλονισμό.

Τὴν ψυχικὴν γαλήνην ἀνεῖρε εἰς τὴν σταθερὰ καὶ ἀκλόνητη ἀπόφασιν νὰ μείνῃ αὐτὸς ἠθικὸς, νὰ μὴ παρεκκλίνῃ ποτὲ ἀπὸ τὸ δρόμον τὸν ὁποῖον εἶχε χαράξῃ εἰς τὴν ζωὴν του.

Μία μόνον σκέψις τὸν ἐπέλεξε, ἢ σκέψις ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἴσως δυνατὸν, εἰς τὸν κόσμον τὸν πραγματικὸν ὕπῳ αὐτὸς τὸν εἶχεν ἀντιληφθῆ, νὰ ἐργασθῆ, νὰ δράσῃ, νὰ προσφέρῃ τὰς δυνάμεις του. Καὶ ἡ σκέψις αὐτὴ μετὰ ἀπογοήτευσιν ἐπλήρωσε τὴν ψυχὴν του. Ἐβλέπε τὰς φιλοδοξίας του νὰ μαραινῶνται πρὶν ἀκόμη ἀνθίσουν. Ἡ ἀπογοήτευσιν ὅμως αὐτὴ δὲν ἔφερε εἰς τὸν Ἀλέκου ψυχικὴν ἀδυναμίαν τοῦναντίον, αὐτὸς, ὁ ὅσον ἄλλοτε μετριόφρων, ἔγινε τώρα ἐγώϊστος, διότι ἔλαβε συνείδησιν τῆς ἠθικῆς ὑπεροχῆς του. Μετὰ πικρία, ἀλλὰ χωρὶς κακία, μετὰ ἐπιείκεια μάλλον, ἔβλεπε τώρα τὰς ἀτελείας, τὰς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων. Ὁ ἐγώϊσμός του δὲν ἐξεδηλοῦτο ποτὲ μετὰ ὑπερηφάνια, μετὰ ἔπαρσιν. Τὸ βλέμμα του μόνον ἦτο πλήρες εἰρωνείας, ὅταν ὠμίλει διὰ τὴν συμβατικὴν ἠθικὴν τῶν ἀνθρώπων, διὰ τὰ κατὰ συνθήκην ψεύδη τῆς ζωῆς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ἐγώϊστος ἔγινεν εἰρωνιστῆς. Μετὰ εἰρωνειαν ἔκρινε τὴν ζωὴν, ὅλα, καὶ πρόσωπα καὶ πράγματα. Ἀλλ' ἡ εἰρωνεία εἶνε πολλάκις μία μορφή τοῦ ἐγώϊσμοῦ, ὅπως ἡ αὐτοπεποιθήσις εἶνε μία ἄλλη μορφή αὐτοῦ. Καὶ ὁ Ἀλέκος ἐπίστευεν ὅτι εἶχε τὴν δύναμιν νὰ κανονίξῃ τὰ αἰσθητά του, τὴν ψυχὴν του, τὴν ζωὴν του ὅπως αὐτὸς ἤθελε, εἰς κάθε περίστασιν, εἰς κάθε

συνταγματικῆ ἀδυναμίᾳ, εἰς κάθε ψυχικὸν κλονισμό.

Ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Ἀλέκος ἔμεινε μετὰ τὴν μητέρα του καὶ τὴν μικροτέραν ἀδελφὴν του. Ἡ Ἑλένη, γῆρα εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν, εἶχε τόσῃ ἀπογοήτευσιν ἀπὸ τὴν ζωὴν, ὅσον ἔχασε τὸν ἄνδρα ποῦ εἶχε ἀγαπήσῃ, ὥστε νὰ μὴ ζητῆ τίποτε ἄλλο παρὰ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ζῆσθι πλησίον εἰς τὴν μητέρα της καὶ τὸν ἀδελφόν της. Τὴν ἐνθέρμαινε ὅμως ἀκόμη καὶ ἕνας ἄλλος πόθος. ἤθελε νὰ γίνῃ μιὰ ἡμέρα ὁ Ἀλέκος εὐτυχὴς, ὅσον εὐτυχὴς ἐπήρξεν ἑκείνη εἰς τὴν ζωὴν της.

Ἡ ἡμέρα ποῦ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸ ταξειδί του ὁ Ἀλέκος ἦτο μία ἡμέρα εὐτυχῆς καὶ χαρῆς διὰ τὸ σπῆτι του. Ἡ μητέρα του τὸν ἐδέχθη μετὰ ὄλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς μητρικῆς στοργῆς της, μετὰ συγκίνησιν ἀνεκρήραστη, μετὰ ἀγαλλίασιν. Καὶ τῆς Ἑλένης τὰ πικραμένα χεῖλη διὰ πρώτη φορά, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀτυχίας της, ἐμειδίασαν ἀπὸ ἡμερῶν εἶχε διακόρη τὸ πένθος της διὰ τὴν σκευὴν ἄνθη εἰς τὸ σπῆτι ὅλον καὶ νὰ σιολίσῃ τὸ διαμέρισμα τοῦ ἀγαπημένου ἀδελφοῦ της μετὰ ὄλας τὰς μικρὰς λεπτοτήτας, τὰς ὁποίας μόνον ἢ ἀγάπη μιὰς ἀδελφῆς γνωρίζει νὰ κάμῃ θελκτικὰς.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅταν ὁ Ἀλέκος ἐγκατεστάθη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐνέβη αἰφνης μέσα εἰς ἄλλο περιβάλλον, ἐντελὸς διαφορετικόν. Αὐτὴ ἡ ἀντιπόκρισις ἀγάπης, αὐτὴ ἡ στοργὴ τῶν ἰδικῶν του ἐδρόσειε τώρα τὴν ψυχὴν του, καὶ τὸν ἔκαμε ἴσως νὰ βλέπῃ τὸν ὄριζοντα τῆς ζωῆς ὀλιγώτερον σκοτεινόν. Ἐβρισκε τώρα ἀληθινῆ εὐχαρίστησιν νὰ μένῃ ὡρας μακρὰς πλησίον τῆς μητέρας του καὶ τῆς ἀδελφῆς του καὶ ἔμεινε γοητευμένος ὁσάκις μερικὸι καλοὶ φίλοι τῶν παιδικῶν του χρόνων ἤρχοντο νὰ περάσουν τὴν βραδύαν εἰς τὸ σπῆτι του.

Ἡ νέα αὐτὴ ζωὴ ἐπηρέαζε ἀσυναίσθητως τὸν Ἀλέκου καὶ τὸν ἔκαμε νὰ ἀφῆνῃ κάποτε εἰς τὸ κατώφλι τῆς οἰκίας τὴν εἰρωνείαν του, τὸν σκεπτικισμόν του, τὴν ἀπαισιοδοξίαν του, τὴν ἀπογοήτευσιν του δι' ὅτι δίδει ἡ ζωὴ εἰς τὸν καθημερινόν της δρόμον.

Ἀντὶ εἶχε παρέλθῃ πολλὸς καιρὸς ἀπὸ τὴν ἐπιστροφὴν τὸ σπῆτι του.

Ὅταν ὁ Ἀλέκος εἶχε γίνῃ ἀντικείμενον γενικῆς προσοχῆς. Μητέρες τὸν ἐπιζητοῦν, πατέρες καὶ ἀδελφοὶ τὸν περιστοιχίζουσιν. Καὶ ἄλλοι, οἱ περισσότεροι, στρέφονται μετὰ περισσότερὰς ἐλπίδας πρὸς τὸ σπῆτι του. Ἡ μητέρα του καὶ ἡ Ἑλένη ἐβαρύνθησαν νὰ δέχονται διαρκῶς φίλους καὶ γνωρίμους, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο, κάθε ἕνας, μετὰ τὴν ἀπαραίτητη πρότασιν γάμου. Περὶ ὅλων ὅμως αὐτῶν δὲν ἔκαμον συζητῶν λόγον εἰς τὸν Ἀλέκου καὶ διότι ἐγνώριζον ὅ-

λίγον τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας εἶχε διὰ τὴν γυναῖκα καὶ διὰ τὸ γάμον καὶ διότι εἰς τὴν πλημμύραν αὐτῆν τῶν προτάσεων δὲν εὐρισκον καμμίαν ἢ ὅποια νὰ ἀνταποκρίνεται ἀπολύτως εἰς τὰ ὄνειρά των διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ Ἀλέκου.

Ὀλίγον ὅμως βραδύτερον ἕνας παλαιὸς οἰκογενειακὸς φίλος ἐπέδειξεν εἰς τὴν Ἑλένην μία κόρη ἐκλεκτὴ, ἢ ὅποια ἀσφαλῶς θὰ ἔκαμε τὸν Ἀλέκου εὐτυχῆ. Ἡ Ἑλένη μετὰ πολλοὺς δισταγμούς ἀπεφάσισε ἕνα βράδι νὰ ὁμιλήσῃ σχετικῶς εἰς τὸν ἀδελφόν της. Ὁ Ἀλέκος ἦτο πολὺ ἐκδηλῶς τὸ βράδι ἐκεῖνο. Μετὰ τὸ φαγητὸν, ἐνῶ ἔπαιρναν τὸ καφέ, ἐστράφη μειδιῶν πρὸς τὴν μητέρα του καὶ εἶπεν :

— Ἀέγε, μητέρα, τὰ νέα σου σήμερα.

Ἡ μητέρα του ἐγύρισε πρὸς τὴν Ἑλένην καὶ ἀφοῦ ἀντήλλαξε κάποιον βλέμμα, ἀπήντησε.

— Τὰ νέα μας εἶνε ἀπὸ κείνα ποῦ δὲν σοῦ κινεῖται ποτὲ τὸ ἐνδιαφέρον. Δὲν εἶνε ἔτσι Ἑλένη ;

Ἡ Ἑλένη ἔσφιξε ἕνα ἐπιμόνον βλέμμα εἰς τὸν ἀδελφόν της διὰ τὴν ἐννοίησιν κατὰ τὴν διάθεσιν του καὶ εἶπε μετὰ τὴν ἤρεμην φωνῆς της :

— Ἐξω τὴν ἰδέαν μητέρα, ὅτι τοῦλάχιστον τὰ σημερινὰ μας νέα θὰ ἔπρεπε νὰ κινήσουν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἀλέκου.

— Τότε διατὶ δὲν μοῦ τὰ λέτε ;

— Ναί, πρέπει νὰ σοῦ τὰ ποῦμε.

Καὶ ἐγὼ αὐτῆς τῆς γνώμης εἶμαι, νὰ τὰ ποῦμε, Ἑλένη, εἶπεν ἡ μητέρα τοῦ Ἀλέκου διὰ τὴν ἐνθαρρύνσιν τὴν κόρη της εἰς τὴν ἀπόφασιν της.

— Λοιπὸν, ὅς ἀκούω μετὰ προσοχῆν, ἐτόνισε ὁ Ἀλέκος καὶ ἐστράφη μετὰ περιέργειαν πρὸς τὴν ἀδελφὴν του.

— Σήμερα μὰς ἔφεραν μιὰ νύμφην γιὰ σένα, ἤρχισε δειλιὰ, δειλιὰ ἡ Ἑλένη.

— Νύμφη ; ὥστε αὐτὸ ἦτο τὸ νέο σας ; Μὰ μοῦ φαίνεται πῶς κάμετε τοὺς λογαριασμούς σας χωρὶς τὸν γαμβρόν, ἀπήντησε εἰρωνικῶς ὁ Ἀλέκος καὶ μετὰ ἀπάθεια ἤρχισε νὰ διαβάξῃ τὴν ἐφημερίδα ἢ ὅποια ἦτο ἐμπρὸς του.

— Ἀκουσε σὲ παρακαλῶ, Ἀλέκο, ἀκουσέ με μετὰ προσοχῆν μιὰ στιγμὴν, ἀπήντησε ἡ Ἑλένη. Θέλω νὰ μιλήσωμε σοβαρὰ ἀπὸψε, διότι μοῦ φαίνεται ὅτι πρόκειται γιὰ τὴν εὐτυχίαν σου. Ἡ κόρη γιὰ τὴν ὅποια θέλω νὰ σοῦ μιλήσω ἔχει ὅλα τὰ προτερήματα. Εἶνε νέα, ὠραία, εἶνε μορφωμένη πολὺ, ἀπὸ σπῆτι ἐκλεκτὸ καὶ ἔχει ἀκόμη μιὰ προῖκα σημαντικὴ. Μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητήσῃ κανεὶς τίποτε περισσότερον.

— Ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ περισσότερον δὲν ὑπάρχει, συνελήφρασε ἡ μητέρα τῶν δύο νέων.

Ὁ Ἀλέκος ἐμειδίασε εἰρωνικῶς καὶ χωρὶς νὰ προσφέρῃ λέξι, ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὴν θέσιν του, ἤνα-

ψε τὸ σιγαρευτὸ του, ἐξηπλώθη εἰς μία πολυθρόνα καὶ σιωπηλὸς ἤρχισε νὰ καπνίζῃ καὶ νὰ παρακολουθῆ μετὰ ἐνδιαφέρον τὸν καπνὸν ὁ ὁποῖος ἐξήρχετο ἀπὸ τὰ χεῖλη του. Ἡ Ἑλένη καὶ ἡ μητέρα της ἐκνιτάχθησαν ἐκ νέου. Καὶ ἐπειδὴ ἡ σιωπὴ τοῦ Ἀλέκου ἐξηκολούθει ἡ Ἑλένη ἀπηύθυνε καὶ πάλι, ἀλλὰ μετὰ περισσότερην δειλιάν αὐτὴ τὴν φωνά, νέαν ἐρώτησιν.

— Θέλεις, Ἀλέκο, νὰ σοῦ πῶ ποία εἶνε ;

Εἰς τὰς λέξεις αὐτὰς ὁ Ἀλέκος ἀνετινάχθη καὶ εἶπεν αὐστηρὰ εἰς τὴν ἀδελφὴν του :

— Ἑλένη, ἀστειεύεσαι ; Μὰ δὲν ἔχετε λοιπὸν καταλάβει ἀκόμη πόσον μοῦ εἶνε ἀντιπαθὴς ἡ ἰδέα τοῦ γάμου ;

— Μὰ γιατί, παιδί μου, γιατί Ἀλέκο μου ; ἠρώτησεν ἡ μητέρα του ἐπεμβαίνουσα.

— Αὐτὴ τὴν ἐρώτησιν μοῦ τὴν ἔκαμες καὶ ἄλλοτε, μητέρα, καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι καὶ ἄλλοτε σοῦ ἐξήγησα τὰς σκέψεις μου. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐπιμένεις νὰ τὰς ἀκούσῃς καὶ πάλι, ἄκουσε λοιπὸν : δὲν ἔχω καμμίαν ἐπιληψίαν στὴ σημερινὴν γυναῖκα. τὴν ἐγνώρισα τόσον καλὰ εἰς τὴν ζωὴν μου, ὥστε νὰ μὴ μοῦ μένῃ καμμίαν ἀμφιβολία διὰ τὴν ἐντύπωσίν μου. Ναί, δὲν ἐκτιμῶ τὴν γυναῖκα. Ἐννοεῖς τώρα, μητέρα, καὶ οὐ Ἑλένη, γιατί εἶμαι κατὰ τοῦ γάμου. Μισογυνῆς δὲν εἶμαι βέβαια καὶ πολλοὺς φροναῖς εὐρισκω ἀπειρῶ εὐχαρίστησι στὴ συντροφίαν τῶν γυναικῶν, γιατί κοντὰ των ἔρχνῃ κανεὶς κάποτε τὸ βάρος τῆς ζωῆς. Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἕνα πρῶγμα καὶ ἄλλο πρῶγμα εἶνε νὰ κάμῃ κανεὶς μιὰ γυναῖκα τῆς σημερινῆς ἐποχῆς συντροφὸν τῆς ζωῆς του, κοινωτῆν τῆς ψυχῆς του. Δὲν θέλω βέβαια νὰ πῶ ὅτι ὅλας ἢ γυναῖκες, χωρὶς ἐξαιρέσει, εἶνε σήμερα ἀνάξιες τοῦ ἐψηλοῦ αὐτοῦ προσορισμοῦ καὶ ἀπόδειξις αὐτοῦ εἶσαι σὺ, Ἑλένη. Ἀλλὰ νομίζετε τόσο εὐκόλῳ νὰ εἶρη κανεὶς εἰς τὸν κόσμον αὐτὸ τὰς ἐξαιρέσεις, νὰ εἶρη τὴν γυναῖκα συντροφον, τὴν γυναῖκα ἢ ὅποια νὰ ἔχη βαθειὰ συνείδησιν τῆς ὠραίας ἀποστολῆς της εἰς τὸ πνευρὸν τοῦ ἀνδρός. Ἄ ! μητέρα δὲν γνωρίζεις καλὰ τὴν σημερινὴν γυναῖκα.

Μετὰ τὰς τελευταίας αὐτὰς λέξεις ὁ Ἀλέκος ἐσιώπησε καὶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἔμεινε πολὺ σκεπτικὸς. Ἐπειτα αἰφνιδίως θεομανθόμενος ἤρχισε πάλι νὰ ὁμιλῆ μετὰ ἕνα τόνον βαδνὸν ὁ ὁποῖος ἐφ' ἀνέρωσε ὅλη τὴν ἐσωτερικὴν ταραχὴν του :

— Ναί, μητέρα, τὸ ἰδανικὸν τῆς γυναίκας, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπλάσα μετὰ τῆς ψυχῆς μου τοὺς πόθους, δὲν θὰ τὸ εἶρω ποτέ. Ἐάν ἤξευρες τί γυναῖκα ἐπόθησα γιὰ συντροφὸν τῆς ζωῆς μου ! Ἦθελα νὰ μποροῦσα νὰ τὴν πλάσω ἐγὼ μόνος μου. Νὰ τῆς σφραγίσω ἐγὼ τὸν χαρακτῆρα. Νὰ τῆς μορφώσω ἐγὼ τὴν σκεψίαν. Νὰ τὴν κάμω ἐπιεικήν καὶ πρὸ πάντων νὰ τὴν διπλασῶ καλῆ. Ἦθελα νὰ ἔχη εὐαίσθητη ἀλλὰ καὶ δυνατὴ ψυχὴ, νὰ ἔχη τιμὰ τὴν συνείδησιν. Τότε μό-

νον θά μπορούσε να αισθανθῆ τὸ κάλλος καὶ τὰ θέλγητρα τοῦ ἰδικοῦ μου κόσμου, ἐνὸς κόσμου ξεχωριστοῦ, ποῦ ἔπλασα εἰς τὰς μακρὰς ὥρας τῶν ρεμβασμῶν μου, ἐνὸς κόσμου τιμίου, ἠθικοῦ, ὡραίου.

— Μὰ αὐτὰ ποῦ ζητεῖς, παιδί μου, δὲν εἶνε πράγματα ἀνθρώπινα, δὲν εἶνε τοῦ κόσμου αὐτοῦ, εἶνε ἀλλὰ ὄνειροπολήματα, διέκοψε ἡ μητέρα του με πικρία. Τὸ τέλειον δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν.

— Τὸ γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ Ἀλέκος. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἡ ἰδέα τοῦ γάμου μοῦ εἶνε ἀντιπαθής. Ἐγνώρισα ἕως τώρα τὴν γυναῖκα—κοῦκλα ἀλλὰ δὲν συνήνησα τὴν γυναῖκα—ἄνθρωπον. Τὴν ἐγνώρισα τὴν μίαν σιγμὴν τύραννον καὶ τὴν ἄλλην ταπεινὴν τὴν εἶδα τὴν μίαν σιγμὴν ἀγέρωχον καὶ τὴν ἄλλην ἔροποσα, δειλὴ. Τῆς ψυχῆς της τὴν εὐγένεια μόνον δὲν εἶδα...

Μὲ τὰς λέξεις αὐτὰς ὁ Ἀλέκος ἐσιώπησε. Ἡ μητέρα του καὶ ἡ Ἐλένη δὲν εἶχαν τί νὰ ἀπαντήσουν. Αἰὰ νὰ διακόψῃ τὴν γενικὴν οἰωπὴν καὶ νὰ δώσῃ εὐθυμο τόνο εἰς τὴν ὁμιλίαν, ὁ Ἀλέκος ἐξηκολούθησε μετ' ὀλίγας σιγμὰς εἰς ὕψος τώρα σκωπικόν :

— Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, μητέρα, ὅταν ἠθέλησαν νὰ πλάσουν τὸν ἰδανικὸν τύπον τῆς Ἀφροδίτης ἐπῆραν ἀπὸ τὴν μία τὰ ὡραῖα μάτια, ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν γραμμικὴν κατατομήν, ἀπὸ τὴν τρίτην τὴν χάριν, ἀπὸ δέκα ἄλλες τέλους γυναικῆς ὅτι ὡραῖον εἶχε ἡ κάθε μία καὶ αὐτὸν τὸν τρόπο κατώρθωσαν νὰ δημιουργήσουν τὸ τέλειον. Αἱ κοιλὸν, μητέρα καὶ οὐ Ἐλένη, ἔχει τὴ δύναμι αὐτὴ νὰ μοῦ πλάσῃτε μία ξεχωριστὴ γυναῖκα, τέλεια, ἀφ' οὗ συνενώσῃτε ὅ αὐτὴ τὰ προτερόματα δέκα ἄλλων γυναικῶν ; Τότε σὰς δίδω τὸν λόγον μου, συνεπλήρωσε μειδιῶν εἰρωνικὰ ὁ Ἀλέκος, ὅτι δὲν θά φέρω καμμία ἀντίρρηση γιὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας σας...

Ὀλίγη ὥρα βραδύτερον ὁ Ἀλέκος ἀνέβη εἰς τὴν κάμαρά του διὰ νὰ κοιμηθῆ. Ἀλλ' ὅταν ἔπεσεν εἰς τὸ κρεβάτι του κατελήθη ἀπὸ ἀπνῆν. Ὁ νοῦς του ἐστράφη πρὸς τὸ παρελθόν. Ὡς διὰ κινηματογραφικῆς ταινίας παρήλασαν ἐνώπιον τῆς φαντασίας του ὅλοι οἱ ἐφημεροὶ ἔρωτες τῆς ζωῆς του. Ἀνεπόλησε τὴν ὑποκριτικὴν ἀφοσίωσιν τῆς Γκαϊμπὺν, τῆς Μάρθας τὰ φρενικά χάδια, τῆς Ἐλσας τὰς ταπεινὰς σκέψεις, τῆς Ρέζλν τὴν διεφθαρμένην ψυχὴν, τῆς Βιέρας τὴν ἀνυπόφορον ἱεροφάνεια, τῆς Κλάρας τὴν ἀνελευθέρωτον εἰλικρίνεια, τὴν ὅποια ἐγνώριζε τόσο καλὰ νὰ κρύβῃ κάτω ἀπὸ τὸ θελτικὸν μειδίαμα τῆς ξανθῆς εὐμορφίας της. Καὶ ἄλλαι, καὶ ἄλλαι ἀκόμη γυναῖκες, τοῦ καλοῦ λεγομένου κόσμου, συνωδοῦντο τὴν ὥραν αὐτὴν εἰς τὴν ἐνθύμησιν του...

Καὶ διὰ μίαν ἀκόμη φορὰ ἠσθάνθη μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του νὰ δυναμώσῃ ἡ περιφρόνησίς του πρὸς τὴν

γυναῖκα, τόσο πολλὴν, ὥστε νὰ μὴ τοῦ εἶνε δυνατὸν νὰ τὴν ἀνεχθῆ παρὰ μόνον ὡς ἀδελφὴ καὶ μητέρα. Ὡς ἐρωμένη ἀσφαλῶς τὴν περιεφρόνει, ὡς φίλη τὴν ἀπεχθάνεται, ὡς σύντροφον τῆς ζωῆς του δὲν θά ἠδύνατο νὰ τὴ δεχθῆ ποτέ.

Ἐνα μῆνα ἀργότερα ἦτο φθινόπωρον.

Ὁ Ἀλέκος ἔνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε βιαστικὸς εἰς τὸ σπίτι του εἶχε λησμονήσῃ εἰς τὸ γραφεῖόν του κάποιον χρήσιμον σημειώσι. Ἐνῶ ἔφραγε, ἤκουσε μέσα εἰς τὸ ἰδιαιτέρον σαλονάκι τῆς ἀδελφῆς του γυναικείας ὁμιλίας καὶ πρὸς σιγμὴν γέλοια εὐθυμα, τὰ ὅποια ἀσφαλῶς δὲν προήρχοντο ἀπὸ τὴν μελαγχολικὴν Ἐλένη. Ἐβράδυνε τότε ὀλίγον τὸ βημά του ἀπὸ περιέργεια νὰ ἐννοήσῃ ἐκ τῆς ὁμιλίας—ποῖα ἔκαμε συντροφιά εἰς τὴν ἀδελφὴν του. Ἡ Ἐλένη τὸν ἀντιλήφθη καὶ ἔσπευσε νὰ τὸν καλέσῃ.

Εἰσερχόμενος ὁ Ἀλέκος εἰς τὸ σαλονάκι εἶπε μετ' ἕνα μειδίαμα ἐλαφρῶς εἰρωνείας :

— Ἐπιτρέπετε ὅ ἕνα βέβηλον νὰ ταράξῃ με τὴν παρουσίαν του τὴν οπουδαιότητα τῆς ὁμιλίας σας ;

— Ἐλα, Ἀλέκο, ἀπήνησε ἡ Ἐλένη, ἔλα νὰ γνωρίσῃς τὴν καλλιτέρα παιδικὴν φίλην μου, τὴν ὅποια δὲν εἶχες ἕως τώρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ συναντήσῃς.

Καὶ στρεφόμενη πρὸς τὴν φίλην της εἶπε :

— Ὁ ἀδελφός μου.

Ἐνῶ ὁ Ἀλέκος ὑπεκλίνεται μετ' ἀφέλεια, ἡ Ἐλένη ἐξηκολούθησε :

— Ἡ φίλη μου, κυρία Δόλλα... ἀλλὰ μετ' ἕνα λέξι αὐτὴ διεκόπη ὀλίγον συγκρατημένη.

Ὁ Ἀλέκος ἀπὸ τὸ δισταγμὸν τῆς Ἐλένης νὰ συμπληρώσῃ τὸ ὄνομα, ἐνόησε, ὅτι καὶ ὅποσδήποτε ἀνάμαλον οὐκ εἶναι, καὶ χωρὶς νὰ φανῆ ὅτι δίδει προσοχὴν εἰς τὸ δισταγμὸν τῆς ἀδελφῆς του καὶ εἰς τὴν ἀμηχανίαν τῆς φίλης της, ἐξηκολούθησε μετ' ὀλίγον τὸ ὄνομα :

— Πολὺ ἐπιτυχῆς, κυρία μου, ὅτι γνωρίζω μία φίλην τῆς ἀδελφῆς μου, ἔστω καὶ τόσο ἀργά...

— Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται, κύριε, εἶπεν ἡ Δόλλα, ἐμείνατε πολλὸν καιρὸν ἔξω...

— Ναί, εἶνε ἀλήθεια, δὲν εἶμαι ἐδῶ παρὰ ἀπὸ τινος καιροῦ.

— Τότε λοιπὸν πῶς ἠθέλατε νὰ με ἔχετε γνωρίσῃ ; Καὶ μετ' ἕνα μειδίαμα ἰδιαιτέρως χαριτωμένο ἡ Δόλλα ἐξηκολούθησε :— Ἐγὼ ὅμως ἤξευρα ὅτι ἡ Ἐλένη ἔχει ἀδελφὸν καὶ κάποιον μάλιστ' ἀνδρῶν, διὰν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιστρέψετε, αἰσθάνθηκα καὶ ἐγὼ χωρὰ μαζὴν της γιὰ τὴν ἐπιστροφὴν σας, γιὰ τὴν ἀγαπῶ τόσο πολλὴν Ἐλένη. Θυμᾶσαι, Ἐλένη, δὲν εἶνε ἔτσι ;

— Ναί, ναί, τὸ θυμοῦμαι βέβαια—θυμοῦμαι ἀκόμη τὰ ὡραῖα ἄνθη ποῦ μοῦ ἔστειλες καὶ ἐσὺ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην.

— Ἀλλὰ τότε, κυρία μου, ἔσπευσε νὰ εἶπῃ ὁ Ἀλέκος χωρὶς εἰρωνείαν αὐτὴν τὴν φορὰν ὡς εὐχαριστῶ θεομῶς γιὰ ὅλα αὐτὰ καὶ λυποῦμαι γιὰ τὴν Ἐλένη ὅσον μοῦ εἶχε πῆ τίποτε γιὰ νὰ σὰς εὐχαριστήσω ἐνωρίτερα.

— Παίρνεις ἕνα τοῦ Ἀλέκο ; ἠρώτησε ἡ Ἐλένη.

— Ναί, μετ' ὀλίγον εὐχαριστοῖς, ἐάν ἐπιτρέπετε νὰ μείνω στὴ συντροφιά σας.

Ὁ Ἀλέκος εἶχε λησμονήσῃ ἐν τῷ μεταξὺ ὅτι εἶχε ἐλθῆ βιαστικὸς εἰς τὸ σπίτι δι' ὑπόθεσιν του. Χωρὶς νὰ ἐννοῆ καλὰ καὶ αὐτὸς διατι, εὗρισκε τὴν ὥραν ἐκείνην μὴ ἰδιαιτέρα εὐχαριστοῖς πλησίον τῆς ἀδελφῆς του καὶ τῆς φίλης της. Ἡ εὐμορφία καὶ ἡ χάρις τῆς Δόλλας, ἡ εὐγενὴς ἀφέλεια ἡ ὅποια ἐξεδηλώνετο εἰς τὸν τρόπον τῆς ὁμιλίας της, ὅλα αὐτὰ εἶχον κάμῃ ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Ἀλέκον. Ἡ ὁμιλία ἐν τῷ μεταξὺ ἐξηκολούθησε εἰς ἕνα τόνον φιλικῆς ἐξοικειώσεως. Ὁμιλήσαν διὰ πολλὰ ὄλου τὸ ἀπόγευμα. Ὅταν πρὸς τὸ βράδν ἡ Δόλλα ἀνεχώρησε, ὁ Ἀλέκος δὲν ἐφαίνετο καθόλου κουρασμένος, ὅπως συνέβαιναν εἰς αὐτὸν πάντοτε, ὁσάκις ἐδρίσκετο εἰς συντροφίαν κυριῶν καὶ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ παρακολουθῆ τὰς ἀπαιρὰς δι' αὐτὸν ὁμιλίας των. Τούταν τὸν βράδν αὐτὸ ἐφαίνετο γοητευμένος ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ πνεύματος τῆς Δόλλας.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ἡ Δόλλα ἐπισκέπτεται συχνότερα τὴν Ἐλένην. Ὁ Ἀλέκος εἶχε κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον της. Εἶχε σχηματίσει τὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὴν πρώτην γνωριμίαν, ὅτι ὁ ἀδελφός της φίλης της δὲν ἦτο ἀπὸ τοὺς συνήθεις τύπους τῶν ἀνδρῶν, ὅτι εἶχε κάτι τὸ ἐντελὸς ἐξαιρετικόν, κάτι τὸ ὅποσον δὲν ἠδύνατο ἀκόμη καλὰ νὰ προσδιορίσῃ ἀλλὰ τὸ ὅποσον τὴν ἐθέλεγε.

Συνητήθησαν πολλὰς φορὰς ἀκόμη εἰς τὸ σαλονάκι τῆς Ἐλένης. Ὁ Ἀλέκος ἐπεζῆτει τὴν ἰδέαν τῆς εὐκαιρίας νὰ περάσῃ ὀλίγας ὥρας πλησίον τῆς Δόλλας καὶ τῆς ἀδελφῆς του. Κάτι ἐξαιρετικόν οὐκ εἶναι εἰς τὴν ψυχὴν του—ὅταν εὗρισκεται πλησίον τῆς γυναικῆς αὐτῆς λησμονεῖ τὸν οὐκ ἐπιθυμητὸν του, λησμονεῖ τὴν ἀπαισιοδοξίαν του, λησμονεῖ ἀκόμη τὴν ἀπέχθειαν τὴν ὅποσαν ἔστρεψε διὰ τὴν γυναῖκα. Μετ' ἕνα παρέρχεται τοῦ καιροῦ, χωρὶς καὶ αὐτὸς νὰ ἐννοῆ ἀκριβῶς διατι, ποραμελεῖ τὰς μελέτας του, βλέπει ὀλιγώτερον τοὺς φίλους του καὶ δὲν αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν παρὰ μόνον ὅταν μαθάνει ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν του ὅτι ἡ Δόλλα θά ἐλθῃ τὸ ἀπόγευμα.

Ἐνα βράδν ὁ Ἀλέκος ἐπέστρεψε πολλὴν εὐχαριστημένον εἰς τὸ σπίτι. Εἶχε συνοδεύσῃ τὴν Δόλλαν ὅπως εἶχε κάμῃ καὶ ἄλλοτε ὁσάκις ἡ φίλη τῆς ἀδελφῆς του ἔμενε ἕως ἀργὰ εἰς τὸ σπίτι των. Ἀλλὰ τὸ βράδν ἐκεῖνο ὁ Ἀλέκος ἠσθάνθη ἀσυγκράτητον τὴν

ἐπιθυμίαν νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τὴν Δόλλαν. Ἐνῶ τὴν συνάδενε πρὸς τὸ σπίτι της, αἴφνης μετ' ἕνα ὄλον σφαιρῶν καὶ χωρὶς τὰς συνήθεις ἐκδηλώσεις τῶν ἀνδρῶν, ἐπρότεινε ἕνα μικρὸν περίπατον πρὸς τὸ πάρκον τοῦ Ζαπτείου, πλησίον τοῦ ὁποῖον διήρχοντο τὴν σιγμὴν ἐκεῖνην. Συγχρόνως ὅμως μετ' ἕνα πρότασιν τοῦ αὐτὴν εἶπεν ἀπέριπτα πρὸς τὴν Δόλλαν, ὅτι ἐπιθυμῆ νὰ ὁμιλήσῃ.

Ὁμιλήσαν... Ἀσυναιθῆτως ἀνέβησαν καὶ οἱ δύο εἰς ἕνα ἀνοιγμα ψυχῆς. Ἀν ἐκρυψαν τίποτε ἀπὸ τὰ διανοημάτια των, ἀπὸ τὰς σκέψεις των, ἀπὸ τοὺς πόθους τῆς καρδίας των. Ἐξαίφνα ἐσιώπησαν. Ἐμπρὸς των ἀπλώνεται τὴν ὄρα ἡ μαγεία τοῦ πρασινοποιοῦσιν πάρκου, τὸ ὅποσον φωτίζει καὶ ἐξιδανικεύει μὴ ἐξαιρετικῶς γλυκεῖα φθινοπωρινὴν οὐρανὸν. Τὸ θελτικὸν περιβάλλον ὁμιλεῖ τώρα, αὐτὸ καὶ μόνον γύρω των. Ὁμιλεῖ εἰς τὴν ψυχὴν των. Ὁμιλεῖ διὰ τὰς ἀρμονίας ποῦ γεννῶνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν τοὺς ἐνώσει ἡ ταυτότης τοῦ αἰσθητήματος. Ὁμιλεῖ διὰ τὰ ἄπειρα τίποτε ποῦ εἶνε ὡραῖα, ποῦ εἶνε ἀληθινὰ εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων ποῦ ξεύρου νὰ ἀγαποῦν...

Ὅταν ὁ Ἀλέκος ἐπέστρεψε εἰς τὸ σπίτι, ἐζήτησε μετὰ τὸ φαγητὸν, νὰ ὁμιλήσῃ ἰδιαιτέρως μετ' ἡ Ἐλένην.

Ἀπεούρησαν εἰς τὸ μικρὸν σαλονάκι.

— Λοιπὸν, πέ μου, πέ μου πάλι γιὰ τὴν φίλην σου, πέ μου γιὰ τὴν ζωὴν της.

— Σοῦ εἶπα καὶ ἄλλοτε, Ἀλέκο. Ἡ Δόλλα ὑπῆρξεν ἀτυχῆς εἰς τὸν γάμον της. Τὸ βεβαιώνει ἡ ἰδέα.

— Ἄ ! ἡ ἰδέα.

— Ναί. Ἐγὼ ὅμως ποῦ τὴν γνωρίζω καλὰ ἀπὸ μικρῆν δὲν ἔχω λόγους νὰ μὴ τὴν πιστεύω.

— Εἶπες μαζὴν εἰς τὸ σχολεῖον, μοῦ εἶπες κάποτε.

— Ναί. Εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις τῆς Χιλῆς συνεδέθημεν πολὺ. Ἀν ἐξεύρεις πόσον τὴν ἀγαπούσαμε ὅλους. Πόσον μᾶς ἐπεβάλετο μετ' ἕνα εὐμορφία της καὶ τὴν καλωσύνην της. Καμμία ἀπὸ μᾶς δὲν μποροῦσε νὰ πῆ ὄχι, ὅταν μᾶς ἐζήτησε κάτι καὶ μᾶς ἐκτίταζε μετ' ἕνα ὡραῖον γαλανὰ τῆς μάτια. Εἶχαν τὴν ἰδέαν γλυκύτητα τὰ μάτια της, τὴν ἰδέαν γοητείας τὸ μειδίαμά της, τὴν ἰδέαν ἀφέλεια τὸ γέλοιο της, τὴν ἰδέαν καλωσύνην ἡ ψυχὴ της, τὴν ἰδέαν εὐγένεια ἡ σκέψις της, ὥστε μᾶς εἶχε κυριολεκτικῶς κατακτείνῃ. Ἀλλὰ οὐ, Ἀλέκο, ποῦ γνωρίζεις, ὅπως λέγεις, τόσο καλὰ τὴν γυναῖκα, δὲν τὰ ἀντελήφθης ὅλα αὐτὰ ; Ἐλησμονήσα ὅμως—ὅτι εἶσαι ὁ εἰρωνιστής, ὁ ἐπικριτής τῆς γυναικῆς, ποῦ δὲν τὴν ἐπιτιμᾶς, ποῦ τὴν περιφρονεῖ σχεδὸν, ποῦ θέλει νὰ θυσιάσῃ δὲν ξεύρω καὶ ἐγὼ πόσες, διὰ νὰ πλάσῃ τὴν μία, τὴν ἐκλεκτήν...

Ὁ Ἀλέκος δὲν ἀπήνησε.

Ἡ Ἑλένη ἐξηκολούθησε :

— Καὶ ὅμως ὅλη αὐτὴ ἡ καλωσύνη τῆς Δόλλας, ὅλη αὐτὴ ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς τῆς, ἐπῆγε χαμένη. Ὁ ἄνδρας τῆς τὴν ἔκαμε δυστυχῆ. Γιατὶ ἔτσι εἶνε. Οἱ περισσότεροὶ ἄνδρες κάμνουν δυστυχεῖς τῆς γυναικὸς. Τῆς ἔσθινε τὰ ὄνειρά τῆς. Καὶ μετὰ τὴν πρώτην συζυγικὴν ρῆξι, ἡ κακαὶς γλώσσαις ἤρχισαν νὰ μιλοῦν εἰς βάρος τῆς. Καὶ εἶπαν καὶ λέγουν καὶ θὰ ποῦν, ποῖος ξεῦρει ἕως τότε. Εἶνε τόσο κακοὶ οἱ ἄνθρωποι !

— Γιατὶ τὰχα νὰ εἶνε κακοὶ οἱ ἄνθρωποι, ἀπῆρ- τισε σοβαρὰ καὶ σκεπτικὰ ὁ Ἀλέκος.

— Αὐτὸ δὲν τὸ ξεῦρω ἐγὼ βέβαια. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἔτσι εἶνε πλασμένοι. Χαίρονται γιὰ τὸ κακὸ, ὅ- πως λυποῦνται γιὰ τὸ καλὸ. Δημοουργοῦν πολλαῖς φοραῖς μετὰ τὴν φαντασίαν τῶν τὸ κακὸ, ἀπὸ ἀπλῆν εὐχαρίστησιν νὰ κακολογήσουν, νὰ κομματιάσουν ὁ- πολήφεις, νὰ συντριβῶν ἐπιτυχίας. Σὺν, Ἀλέκο, ποῦ εἰσαξείδουσες τόσο πολὺν, ποῦ ἔζησες τόσο πολὺν, ποῦ ἐγνώρισες τοὺς ἀνθρώπους τόσο καλὰ, τὰ ξεῦρεις βέ- βαια αὐτὰ καλλίτερα ἀπὸ μένα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ ἀνεύθυνη κακολογία τῶν ἀνθρώπων κάμει καὶ εἰς σὲ τὴν ἴδια ἀντιπαθητικὴ ἐντύπωσι. Γιατὶ κα- νεῖς νομίζω...

— Ἄφησε τῆς φιλοσοφίας, Ἑλένη, διέκοψεν ὀλί- γον νευρικὰ ὁ Ἀλέκος. Ἄς ἔλθουμε πάλι στὴ φίλη σου. Πέ μου καὶ ἄλλα γι' αὐτήν.

Ἡ Ἑλένη, ἀφοῦ παρετήρησε τὸν ἀδελφόν τῆς μετὰ

ἕνα ἐρευνητικὸ βλέμμα, ἀπήνησε :

— Τί περισσότερον θέλεις ;

— Ὅλα, ὅλα, ὅσα τὴν ἀφοροῦν μικρὰ ἢ μεγάλα. Ἐννοεῖς, Ἑλένη, ἡ Δόλλα δὲν μοῦ εἶνε ἀδιάφορη.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μέσα εἰς τὸ ἴδιο σαλονάκι εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Ἀλέκος ἐγνώρισε διὰ πρώτην φορά τὴ Δόλλα, ἐξηκολούθησε ἀκόμη ἐπὶ πολὺ ἡ συνομι- λία τῶν δύο ἀδελφῶν.

Ἡ Ἑλένη, μετὰ μίαν ἀνεπὸκριτον εὐχαρίστησι ὁ- μιλεῖ ἀκατάπαντα διὰ τὴ φίλη τῆς, ὁμιλεῖ δι' ὅλα ὅσα ἐνδιαφέρουν τὴ ζωὴ τῆς, διὰ τὰ παιδικὰ τῆς χρό- νια, διὰ τὸν βιαστικὸ γάμο τῆς, διὰ τὸν χωρισμὸ τῆς, διὰ τὸ διαζύγιον τὸ ὁποῖον ἐπερίμενεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Ὁ Ἀλέκος μετὰ δίψαν, δίψαν ἢ ὁποῖα ἐφαίνετο ὅτι δὲν θὰ ἔσθινε ποτὲ ἤκουε τὴν Ἑλένην καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἔβλεπεν ἐμπρὸς του τὴν θελκτικὴν μορφὴ τῆς Δόλλας νὰ τοῦ διηγῆται τὴν ζωὴν τῆς, τὰ ὄνειρά τῆς, τοὺς πόθους τῆς...

Ὀλίγον καιρὸν βραδύτερον ἕνα ζεῦγος ἀνεχώρει διὰ μακρινὸ ταξεῖδι. Ζηλοῦντο διὰ τὸ μουσικόν τῶν ὁ Ἀλέκος καὶ ἡ Δόλλα δὲν εἶπαν εἰς κανένα ποῦ πηγαίνουν. Ἰσως νὰ μὴ τὸ ἐγνώριζον καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι. Ἦσκει μόνον ὅτι ἦσαν βέβαιοι καὶ οἱ δύο ὅτι ἐπήγαιναν πρὸς τὴν εὐτυχίαν...

Ἰανουάριος 1923 ΕΥΓΕΝΙΑ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Η ΕΡΗΜΙΚΗ ΒΑΛΑΝΙΔΙΑ

Πῶς σὲ ζηλεύω, ἐρημικὴ Βαλανιδιά, ποῦ μόνη κι' ὀλομόναχη στὴ λαγκαδιά, ὑψώνεσαι στὸν οὐρανὸ μετὰ περιφάνεια. Χαμόκλαδα, λουλουδιὰ καὶ βοτάνια γύρω σου βόσκουν. Δὲν σὲ συντροφιάζει κανένα δέντρο. Κι' ὅταν ὁ βοριάς οὐρλιάζει καὶ μετὰ μανία συγκλονίζει σε ἀπ' τὰ βύθια, ἀπὸ κανένα δὲν ζητᾶς βοήθεια. Μέσα στῆς ἄγριες νύκτες, μετὰ στὴν ἐρημιά μονάχη σου παλεύεις μετὰ τὴν τρικυμία. Καὶ τὰ παλέματά σου σ' ἀντρειώνουν. Ἡ μύριες ρίζες σου σὰν πλόκαμοι ξαπλώνουν καὶ βράχους καὶ γκρεμνοὺς σφιγκατακαλιάζουν.

Κι' ἂν ἡ κορφὴ λυγίζει, τὰ κλαδιὰ σου ἂν σπάζουν ἢ ρίζα σου ἀσυγκλόνητη καὶ στερεωμένη μέσα στῆς γῆς τὰ καταχθόνια μένει. Ἄς σπάζουν τὰ κλαδιὰ σου στὴν ἀνεμοζάλη καινούργια θενὰ κάμης τὸν Ἀπρίλη πάλι. Θὰ χαίρεσαι τὸν ἥλιο ποῦ θὰ σὲ χαϊδεύη. τ' ἀγέρι, ποῦ τὰ φύλλα σου θ' ἀνασαλεύη. Γειτόνους σὺ δὲν ἔχεις γύρω πέρα. νὰ σὲ στεροῦν τὸ φῶς καὶ τὸν ἄερα. Μετὰ ρίζες ἐχθρικές δὲ ἔχεις νὰ παλεύης' ζωῆς ἀγῶνα. Μόνη βασιλεύεις! Πῶς σὲ ζηλεύω, ἐρημικὴ Βαλανιδιά, ποῦ στέκει ὀλομόναχη στὴ λαγκαδιά.

Σίφνος Ἰανουάριος 1923.

A, ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

EMILE FACUET τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝ

(Σημ. Ἑλλ. Ἐπιθεωρήσεως. Ὁ ἐπιφανὴς ἐν Γαλλίᾳ Ἀκαδημαϊκὸς καὶ συγγραφεὺς ἐξαιρετικῶν κριτικῶν μελετῶν, ὁ τόσο γνωστὸς καὶ παρ' ἡμῶν ἐκ τῶν ποικίλων αὐτοῦ ἔργων, ἐδημοσίευσεν πρὸ τινος χρόνου λίαν ἐνδιαφέρουσαν μελέτην ἐπὶ τὸν τίτλον S' art de Site ἐν τῇ ὁποίᾳ συνεκέντησε πάντα τὰ πορίσματα τῆς μεγάλης προσωπικῆς πείρας του περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ μελετῶμεν τὰ διάφορα εἶδη τῶν φιλολογικῶν ἔργων. Τῆς μελέτης ταύτης τοῦ ἐπετρόχου Γάλλου Ἀκαδημαϊκοῦ θὰ δημοσιεύσωμεν ἐν μεταφράσει, ἀπὸ τοῦ ἀνα χείρας τεύχους, τὰ μάλλον ἐνδιαφέροντα μέρη, ἐν τῇ πεποιθῆσοι ὅτι παρέρχοντες οὕτω εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑλ. Ἐπιθεωρήσεως μίαν ἐξαιρετικὴν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἀναγινώσκον ἐλάχιστα, ἔλεγεν ὁ Βολταῖρος καὶ μεταξὺ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ μορφωθοῦν, οἱ πλεῖστοι ἀναγινώσκον κακίστα. Νὰ ἡξεύρω τις νὰ ἀναγινώσῃ εἶνε ἀληθῶς μία τέχνη, καὶ ὑπάρχει μία τέχνη διδάσκουσα τοῦτο. Ὁ Σαιντ Μπαίτ τοῦτο εἶχεν ὅπ' ὄφει ὅταν ἔλεγε : «Ὁ κριτικὸς δὲν εἶνε παρὰ ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος γνωρίζει νὰ ἀναγινώσῃ καὶ ὁ ὁποῖος διδάσκει εἰς τοὺς ἄλλους νὰ ἀναγινώσκουν».

Ἄλλ' εἰς τί συνίσταται ἡ τέχνη αὕτη ; Νομίζω ὅτι ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἡρεῖ ὄλους μας εἰς ἀμνηχανίαν. Ἐπειδὴ μία τέχνη λαμβάνει τὸν ὁρισμὸν τῆς συμφώνως πρὸς τὸν σκοπὸν τὸν ἑαυτοῦ ἐπιδιώκει, πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ σκεφθῶμεν διατὶ ἀναγινώσκωμεν. Διὰ νὰ μορφωθῶμεν ; Διὰ νὰ κρίνωμεν ἔργα ; Διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν αὐτὰ ; Ἐὰν ἀναγινώσκωμεν διὰ νὰ μορφωθῶμεν, πρέπει νὰ ἀναγινώσκωμεν πολὺν βραδέως, σημειοῦντες, μετὰ τὴν πένναν διαρκῶς εἰς τὴν χεῖρα, πᾶν ὅτι τὸ βιβλίον μᾶς διδάσκει, πᾶν ὅτι περιέχει ἄγνωστον δι' ἡμᾶς καὶ ἔπειτα ὅγ εἴλωμεν νὰ ἀναγνώσωμεν πάλιν πολὺν βραδέως, πᾶν ὅτι ἐργάσαμεν. Τοῦτο εἶνε μία ἐργασία πολὺν σπουδαία, πολὺν σοβαρὰ, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἔπάρχει καμμίαν τέτρις, ἐκτὸς ἐκείνης τὴν ὁποίαν δοκιμάζομεν διὰν αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς περισσότερον μορφωμένους ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμῆν.

Ἀναγινώσκωμεν διὰ νὰ κρίνωμεν ἔργα, μετὰ ἄλλας λέξεις ἀναγινώσκωμεν ὡς κριτικοί ; Καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὕτην πρέπει νὰ ἀναγινώσκωμεν πολὺν βραδέως, λαμβάνοντες σημειώσεις καὶ μάλιστα σημειοῦν-

τες εἰς ιδιαίτερα δελτία. Δελτία σχετικὰ πρὸς τὰ ἐπιχειρήματα, πρὸς τὰς νέας ιδέας τοῦ συγγραφέως, δελτία σχετικὰ πρὸς τὴν κατάταξιν τῶν ιδεῶν, πρὸς τὸ γενικὸν διάγραμμα τοῦ ἔργου, πρὸς τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὰς ιδέας του ἢ ἐκθέτει τὴν ἀφήγησίν του, ἢ ἀναμειγνύει τὰς ιδέας του πρὸς τὴν ἀφήγησίν του, δελτία περὶ τοῦ ὕφους, περὶ τῆς γλώσσης τοῦ συγγραφέως, δελτία συζητήσεως τέλος, τοῦτέστι περὶ τῶν ιδεῶν τοῦ συγγραφέως ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἰδικὰς σας, περὶ τῶν κλίσεων καὶ προτιμήσεων αὐτοῦ ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκείνας τὰς ὁποίας σεῖς ἔχετε, περὶ τῶν ιδεῶν του ἀκόμη καὶ τῶν προτιμήσεών του ἐν συγκρίσει πρὸς ἐκείνας τῆς ἐποχῆς μας εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκε, κλπ.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν τῶν δελτίων ἀπαρτίζετε τὴν γενικήν ιδέαν τὴν ὁποίαν σχηματίζετε περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τὰς ιδιαίτερας ιδέας τὰς ὁποίας ἔχετε περὶ αὐτοῦ, καὶ δὲν ἔχετε πλεόν παρὰ νὰ συνδέσετε λογικῶς τὰς ιδιαίτερας αὐτὰς ιδέας τις τὴν γενικήν ιδέαν διὰ νὰ κάμετε μίαν κριτικὴν μελέτην ἀρκετὰ καλήν.

Τοιοῦτοτρόπως ὅμως θὰ ἔχετε διδάξῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην σας νὰ ἀναγινώσῃ ὡς κριτικὸς καὶ ὅχι νὰ ἀναγινώσῃ διὰ νὰ ἀπολαύῃ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως του. Ὁ κριτικὸς διδάσκει εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ ἀναγινώσῃ ὡς κριτικὸς. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ἀναγνώσις δὲν παρέχει τέτρις ἢ τοσούτοιον παρέχει μίαν τέτρις ἐντελῶς εἰδικὴν, ἀναμειγμένην μετὰ πολλὴν ζη- ρότητα. Εἰς τί λοιπὸν χρησιμεύει ὁ κριτικὸς ; Εἰς τὸ νὰ κάμῃ νὰ ἀναγινώσκωμεν τὸν συγγραφέα ὃ π ὃ τ ι ν α ὠ ρ ι σ μ ε ν η ν ἔ π ο υ ι ν. Τὸ ἄρθρον τοῦ κριτικοῦ εἶνε εἶδος εἰσαγωγῆς εἰς τὸν συγγραφέα περὶ τοῦ ὁποῖου πρόκειται, εἰσαγωγῆς ἢ- τις δύναται νὰ εἶνε, ἄλλως τε, πολὺν χρησίμος ἀναλό- γως τῆς περιπτώσεως, ἐὰν ἔχη ἤδη ἀναγνώσῃ τις ἢ μὴ τὸν συγγραφέα, ὁ κριτικὸς προσκαλεῖ τὸν ἀναγνώ- στην νὰ ἀναγνώσῃ κατὰ ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν γενικήν διάθεσιν ἢ νὰ ἀναγνώσῃ πάλιν (ἢ νὰ σκεφθῇ ἐκ νέου) κατὰ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν νέον προσανατολισμὸν. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, λέγει εἰς τὸν ἀναγνώστην : «σκεφθῆτε τοῦτο» εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν : «ἐσκεφθῆτε τοῦτο ;»

Διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν ὡς ὁ Μπονάλ, ὅστις ἔδλεπε τὰ πάντα διὰ τριῶν καὶ εἰς ἐκάστην τριάδα ἕνα μεσολαβοῦντα, ἢ ἀνάγνωσις ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν προ-

σώπων : τοῦ συγγραφέως, τοῦ ἀναγνώστου καὶ τοῦ κριτικοῦ, ὁ ὁποῖος εἶνε ὁ μεσολαβῶν· ἀλλ' ἀκόμη μίαν φωνήν, ὁ κριτικὸς εἶνε ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν γνωρίζει νὰ ἀναγινώσκῃ παρὰ ὡς κριτικὸς καὶ ὁ ὁποῖος δὲν διδάσκει γὰ ἀναγινώσκωμεν παρὰ ὡς κριτικοί, ὁ ὁποῖος δὲν διδάσκει παρὰ τὴν κριτικὴν ἀνάγνωσιν. Ἄλλὰ θέλετε νὰ ἀναγινώσκετε μόνον διὰ νὰ ἀπολαύσῃτε ἐκ τῶν ἀναγνώσεών σας ; Θέλετε νὰ μάθετε νὰ ἀναγινώσκετε ὅπως μανθάνει τις νὰ παίζει βιολί, τοιούτοι διὰ νὰ ἡξεύρῃ νὰ παίζει καὶ διὰ νὰ λαμβάνῃ τὴν μεγαλειότητα δυνατὴν τέρψιν παίζων ; Τοῦτο εἶνε ἐντελῶς διάφορος σκοπός· εἶνε ἐντελῶς διάφορος ἀπομνηστικὸς καὶ εἰς τὴν τέχνην αὐτὴν μόνον εἶνε ἀφιερωμένη ἢ μικρὰ μελέτη τῆν ὁποῖαν ἀρχίζω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Α Ν Α Γ Ι Ν Ω Σ Κ Ε Τ Ε Β Ρ Α Δ Ε Ω Σ

Διὰ νὰ μάθετε νὰ ἀναγινώσκετε, κατὰ πρῶτον πρέπει νὰ ἀναγινώσκετε πολὺ βραδέως, καὶ κατόπιν πρέπει νὰ ἀναγινώσκετε πολὺ βραδέως καὶ, πάντοτε, μὲν τοῦ τελευταίου βιβλίου τὸ ὁποῖον θὰ ἔχη τὴν τιμὴν νὰ ἀναγνωσθῇ ἀπὸ σᾶς, πρέπει νὰ ἀναγινώσκετε πολὺ βραδέως. Πρέπει νὰ ἀναγινώσκῃ τις ἐξ ἴσου βραδέως ἐν βιβλίον διὰ νὰ ἀπολαύσῃ, ὅσον διὰ νὰ μορφηθῇ ἐξ αὐτοῦ ἢ νὰ τὸ κρίνῃ. Ὁ Φλωμπέρ εἶλεν : « Α ! αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ 17 αἰῶνος ! πῶς ἐγνωρίζον τὰ λατινικά ! Πῶς ἀνεγίνωσκον βραδέως ! »

Καὶ χωρὶς τὴν πρόθεσιν νὰ γράφῃ τις ὁ ἴδιος, οὐδέποτε νὰ ἀναγινώσκῃ μετὰ βραδύτητος, ὅτι δῆποτε, οκεπιτόμενος πάντοτε ἐὰν καλῶς ἀντελήφθῃ καὶ ἐὰν ἡ ἰδέα τὴν ὁποῖαν πρὸ ὀλίγου ἐδέχθη εἶνε ἀκριβῶς ἢ τοῦ συγγραφέως καὶ ὄχι ἰδική του. « Αὐτὸ εἶνε ἀκριβῶς ; » οφείλει νὰ εἶνε τὸ διαρκὲς ἐρώτημα τὸ ὁποῖον ὁ ἀναγινώσκων ἀπευθύνει πρὸς ἑαυτόν.

Εἶνε μία μαγία τῶν φιλολόγων, ἡ ὁποία εἶνε ὀλίγον διασκεδαστικὴ, ἀλλ' ἢ ὁποία προέρχεται ἐξ ἀρίστης προθέσεως καὶ τῆς ὁποίας οφείλομεν νὰ ἔχωμεν καὶ διατηρῶμεν τρόπον τινὰ τὴν ἀρχὴν, τὴν βάσιν. Σκέπτομαι πάντοτε : « Εἶνε ἀκριβῶς τὸ κείμενον ; Μήπως εἶνε ego ἀπὲρ ergo Τοῦτο θὰ ἦτο διάφορον ». Ἡ μαγία αὕτη ἐπῆλθεν εἰς αὐτοὺς ἐκ μιᾶς θανασίας συνηθείας ἢ ὁποία εἶνε νὰ ἀναγινώσκων βραδέως, νὰ δυνατοῦν εἰς τὴν πρῶτην ἐννοίαν τὴν ὁποῖαν βλέπουν εἰς τὰ πράγματα, νὰ μὴ εἶνε ὀκνηροὶ ἀναγινώσκοντες. Ἄν πρέπει τις νὰ ἔχη ὀκνηρίαν διὰ νὰ ἀναγινώσκῃ. Οὔτε νὰ ἀναγινώσκῃ μετὰ ταχύτητος. Ἡ ταχύτης δὲν εἶνε ἄλλως τε παρὰ μία ἄλλη μορφή τῆς ὀκνηρίας. Οἱ πατέρες μας εἶλεγον : « ν α γ ι ν ὡ σ κ ε ι ν μ ε τ ἰ ἄ δ ἄ κ τ ι ν λ α ». Τοῦτο ἐσημαίνει διατρέχειν ἐν βιβλίον, στορέφων ἀπλῶς τὰς σελίδας

τοῦ, οὕτως ὥστε τὰ δάκτυλα νὰ ἔχωσι περισσότεραν ἐργασίαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς· « Ο κ. Μπεύλ ἀνεγίνωσκε πολὺ μὲ τὰ δάκτυλα, δηλαδὴ διέτρεχε πολὺ περισσότερον παρὰ ἀνεγίνωσκε καὶ ἔφθανε πάντοτε εἰς τὸ οὐσιῶδες καὶ περιέργον μέρος τοῦ βιβλίου ». Ἄν πρέπει τις νὰ κατακρίνῃ πολὺ τὴν μέθοδον αὐτὴν, τὴν ὁποῖαν χρησιμοποιοῦν οἱ ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι, ὅπως ὁ Μπεύλ εἶνε συλλέκται ἰδεῶν. Ἡ μέθοδος ὅμως αὕτη ἀφαιρεῖ ὅλην τὴν εὐχαρίστησιν τῆς ἀναγνώσεως. Ἐὰν θέλετε νὰ εἶσθε ἐρασιτέχνης ἀναγνώστης καὶ ὄχι θρηνητὴς ἰδεῶν, πρέπει νὰ ἀκολουθῆτε τὴν ἀντίθετον ἀκριβῶς μέθοδον. Ἄν πρέπει νὰ ἀναγινώσκετε « μὲ τὰ δάκτυλα » πρέπει τὸν ἀντίον νὰ ἀναγινώσκετε μὲ πνεῦμα πολὺ προσεκτικὸν καὶ πολὺ δόπιον πρὸς τὴν πρῶτην ἐντύπωσιν.

Θὰ μοῦ εἶπετε βεβαίως ὅτι ὑπάρχουν βιβλία τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ ἀναγνωσθῶν βραδέως. Ὑπάρχουν ὄντως· ἀλλ' εἶνε ἐκεῖνα ἀκριβῶς τὰ ὁποῖα οὐδὲν πρὸς νὰ ἀναγινώσκῃ τις. Πρῶτον τοῦτο εὐεργέτημα τῆς βραδείας ἀναγνώσεως· κάμνει τὴν διάκρισιν, εὐθὺς ἀμέσως, μετὰ τὸ ἀξίον ἀναγνώσεως βιβλίου καὶ τοῦ βιβλίου τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἀκριβῶς διὰ νὰ μὴ ἀναγνωσθῇ.

Νὰ ἀναγινώσκῃ τις βραδέως εἶνε τὸ πρῶτον ἀξίωμα καὶ τὸ ὁποῖον ἐφαρμόζεται ἀπολύτως εἰς πᾶσαν ἀνάγνωσιν. Ὑπάρχουν ἄλλα ; Ναι· ἀλλ' οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ἐφαρμόζεται εἰς ὅλα τὰ βιβλία ἀδιακρίτως. Πέραν τοῦ « ἀναγινώσκῃ βραδέως » δὲν ὑπάρχει τί ἕτερον τοῦ ἀναγινώσκῃ ὑπάρχοντι ἕτερον αὐτοῦ ἀναγινώσκῃ καὶ πολὺ διάφοροι κατὰ τὰ διάφορα ἔργα. Τὰς τέχνας ταύτας τοῦ ἀναγινώσκῃ θὰ ἐπιχειρῶμεν ἀλληλοδιαδόχως νὰ διαχωρίσωμεν.

Ἔπεται συνέχεια

ΜΠΙΚΑΙΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ὡς γνωστὸν ἀπὸ τῆς 16ης Φεβρουαρίου τίθεται εἰς ἐφαρμογὴν τὸ νέον ἡμερολόγιον, τὸ καλούμενον Γρηγοριανόν, δι' ἀπάσας τὰς σχέσεις πλὴν τῶν θρησκευτικῶν ἐορτῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐξακολουθῶσι νὰ ρυθμίζονται συμφωνῶνως πρὸς τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχύον Ἰουλιανόν ἡμερολόγιον. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ἡμερολογίου παρέχουμεν ἐπιτομὰν συντομὴν ἀνασκοπῆσιν τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ.

Ὡς σταθερὸν μέτρον μετροῦσεως τοῦ χρόνου λαμβάνεται ὁ χρόνος ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖται ἵνα ἡ Γῆ ἔκτελέσῃ μίαν ὀλόκληρον στροφὴν περὶ τὸν ἄξονά της· ἢ διάκεια δὲ αὕτη καλεῖται ἡμέρα, ἐποδιακουμένη ὡς γνωστὸν εἰς 24 ὥρας κλπ. Ὁ χρόνος δὲ ὁ ὁποῖος ἀπαιτεῖται ἵνα ἡ Γῆ ἔκτελέσῃ μίαν ὀλόκληρον περιφορὰν περὶ τὸν ἥλιον ἀποτελεῖται ἀπὸ 365 ἡμέρας 5 ὥρας 45'

καὶ 47' καὶ καλεῖται ἡ σ τ ρ ι κ ὸ ν ἔ τ ο ς.

Ὅταν τὸ 45 π. Χ. ὁ ἀστρονόμος Σωιγένης ἐκλήθη ἐπὶ τοῦ Ἰουλιῶν Καίσαρος διὰ τὸν καταρτισμὸν ἡμερολογίου ὑπελόγησεν ὡς ἐξῆς : Ἐὰν ἐπέφερε τὴν ταυτοποίησιν τοῦ πολιτικοῦ μετὰ τοῦ ἀστρικοῦ ἔτους, τότε, ἐπειδὴ τὸ ἀστρικὸν ἔτος δὲν ἀποτελεῖται ἐξ ἀκεραίου ἀριθμοῦ ἡμερῶν, θὰ ἔπρεπε μία καὶ ἡ αὐτὴ ἡμέρα νὰ ἀνήκῃ εἰς δύο διάφορα ἔτη· πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀνωμαλίας ταύτης ἐθέλοισεν ὅπως τὸ πολιτικὸν ἔτος ἀποτελεῖται ἐκ 365 ἡμερῶν, ὀλιγώτερον δηλαδὴ τοῦ ἀστρικοῦ κατὰ 1/4 περίπου τῆς ἡμέρας, καλύπτων τὴν διαφορὰν αὐτὴν διὰ τῆς προσθέσεως ἀναπᾶν τέταρτον ἔτος μιᾶς ἡμέρας εἰς τὸν μῆνα Φεβρουάριον. Οὕτω κατὰ τὸ ἀποκλήθην, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Καίσαρος, Ἰουλιανόν ἡμερολόγιον τὸ ἔτος ἔχει 365 ἡμέρας, πλὴν τῶν ἐτῶν τῶν ὁποῖων ὁ ἀριθμὸς διαιρεῖται ἀκριβῶς διὰ τοῦ 4, τὰ ὁποῖα δίσεκτα καλούμενα ἔχουσι 366 ἡμέρας.

Διὰ τῆς τοιαύτης ὁμοῦ διαρρυθμίσεως δὲν ἐπῆλθε σύμπτωσις τοῦ πολιτικοῦ μετὰ τοῦ ἀστρικοῦ χρόνου, διότι διὰ κατὰ τὸ Ἰουλιανόν ἡμερολόγιον θὰ ἔχωσι διαρρεῦσαι τέσσαρα ἀκριβῶς ἔτη, ἀστρικὰ πραγματικῶς ἔτη, θὰ ἔχωσι διαρρεῦσαι τέσσαρα καὶ μικρόν τι μέρος ἀκόμη μιᾶς ἡμέρας.

Τὰ λάθος τοῦτο κατὰ τὸ ἔτος 1582 μ. Χ. ἐπὶ Πάπα Γρηγορίου 13ου, εἶχεν ἀνέλθῃ εἰς 10 ἡμέρας· τότε ὁ Γρηγόριος δι' ἰνδίκτου του ἀπεκάλεσε τὴν 5ην Ὀκτωβρίου 15ην τοῦ ἰδίου. Ἐὰν ὅμως παρέμενεν εἰς τὴν προσηγμένην μόνον τῶν 10 ἡμερῶν, τότε θὰ ἔπρεπε εἰς συγγὰς περιόδους νὰ ἐπιχειρῆται ἡ ἐπέμβασις αὐτῆ. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦτου οἱ διάφοροι τότε εἰδικοί, ἐπακριβῶς ὑπολογίσαντες τὰς παρουσιαζομένας χρονικὰς διαφορὰς, κατέληξαν εἰς τὸ ἐξῆς : Ἐκ τῶν ἐτῶν τῶν ὁποῖων ὁ ἀριθμὸς διαιρεῖται ἀκριβῶς διὰ 100, μὴ ὦν πάντα δίσεκτα, ἀλλὰ μόνον ἐκεῖνα τῶν ὁποῖων ὁ ἀριθμὸς διαιρεῖται ἀκριβῶς διὰ 400. Κατὰ ταῦτα, ἐντὺ κατὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἰσχύον παρ' ἡμῖν Ἰουλιανόν ἡμερολόγιον τὰ ἔτη 1700, 1800, 1900 ἦσαν δίσεκτα, κατὰ τὸ Γρηγοριανόν δὲν ἦσαν καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὸν σημερινὸν αἰῶνα τὸ Γρηγοριανόν ἡμερολόγιον προπορεύεται κατὰ 13 ἡμέρας τοῦ Ἰουλιανοῦ. Ἐν συμφωνίᾳ τὸ Γρηγοριανόν ἡμερολόγιον εἶνε τὸ προσεγγίζον πολὺ περισσότερον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ μόλις μετὰ 4000 ἔτη ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς του, δηλαδὴ εἰς τὸ ἔτος 5582 θὰ ὑπάρξῃ διαφορὰ ἐπὶ πλέον μιᾶς ἡμέρας. Συνεπῶς ἡ εἰσαγωγή καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ Γρηγοριανοῦ ἡμερολογίου σημεῖοι πρόοδον εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν τάσιν τῆς χώρας μας.

Ἐπὶ πλείους ὅμως ἐπόμεις εἶνε ἀναγκαῖον ὅπως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐνεργήσῃ παρὰ ταῦς

ἀπανταχοῦ Ὀρθοδόξους Ἐκκλησίας ἵνα διὰ κοινῆς ἀποφάσεως ρυθμίσωσι τὸ ἐορτολόγιον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Νέου ἡμερολογίου.

ΟΙ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΑΙ

Προκειμένον ἀπὸ τῆς 16ης Φεβρουαρίου νὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν τὸ νέον ἡμερολόγιον δὲν παρίσταται οὐδεμία ἀνάγκη ἀντικαταστάσεως τῶν ἐν χρήσει ἡμεροδεικτῶν, οὐδὲ ἀφαιρέσεως 13 φύλλων ἐξ αὐτῶν. Ἀπολούτατα ἀπὸ τῆς 16 Φεβρουαρίου θὰ προσέχωμεν τὴν ἡμερομηνίαν τὴν ἀναγραφομένην εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ἡμεροδείκτου, ὅπου σημεῖοιται ἡ ἡμερομηνία κατὰ τὸ Γρηγοριανόν ἡμερολόγιον. Μόνον δὲ προκειμένον διὰ τὸ ἐορτολόγιον θὰ προσέχωμεν εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἡμεροδείκτου, τὸ ἐν χρήσει μέχρι τοῦδε.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΖΟΥΣ ΡΥΘΜΟΥΣ ΤΟΥ κ. Ζ. Α. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΒΡΑΔΥΝΟΣ ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ

Μὴν ἔχοντας πλάνη ἰκανὴ νὰ μᾶς γελᾶσῃ— σπῆτι νὰ μᾶς ἀνάψῃ φωτιὰ— χεῖρ νὰ σφίξωμε— ὄνειρο ν' ἀκολουθῆσωμε— πηγαίναμε ἀνάμεσσι στὴν πλάνη χωρὶς σκοπὸν, ἐγὼ καὶ ἡ ψυχὴ μου.

Ἡ ψυχὴ μου εἶνε βουβή. Ἡ χαρὰ τὴν ἀποχαιρέτησε. Ἡ ἐνέργεια τὴν ξέχασε. Τὰ παρεκκλήσια τὴ διώχουν. Κυττάζει τὸν κόσμον καὶ σωμαίνει.

Καὶ τώρα, καθὼς περνᾶμε ἀνάμεσα στὴν πλάνη, πόσο εἶμαστε ἔρημοι ! Κονένα δέντρο δὲ ρώτησε ποῦ πηγαίνουμε.

Τὸ νερὸ δὲν ἐστάθηκε νὰ μᾶς καθρεφτίσῃ. Τὸ κοράκι δὲ χαμήλωσεν— οὔτε γὰ νὰ ἰδῇ ἂν εἶμαστε πεθαμένοι.

Τ' ἀστέρια δὲν ἀναψαν γὰ μᾶς.

Τὰ σκυλιὰ πηγαινῶν νὰ κοιμηθῶν χωρὶς νὰ μᾶς ρωτήσων ἂν ἔχομε νὰ τοὺς δώσωμε μήνυμα— σ' ἐκεῖνους ποῦ μᾶς λησιμόνησαν.

Ἀπαντήσαμε τὴ νύχτα στὸ δρόμο— τὸ δὲ μας πῆρε στὰ παραμύθια της.

Καὶ ὅμως— κάποια παράδοξη ζέστα νοιώσαμε στὴν ἐρημιὰ ἐμεῖς οἱ ἔρημοι. Κάποια παράδοξη χαρὰ δοκιμάσαμε βυθισμένοι στὴν ἀπέραντη ἀδιαφόρια τῆς πλάσης— ποῦ μᾶς ἐσφιγγε μὲ στοργή, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ οὔτε μᾶς οὔτε τὸν ἑαυτὸ της !

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Διακήρυξις μειοδοτικής δημοπρασίας μεταφορῶν τῶν βορείων κιγκλιωμάτων τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου.

Ἐκτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ μεταφορὰ τῶν βορείων κιγκλιωμάτων τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου ἀπὸ τοῦ σημείου εἰς ὃ σήμερον εὐρίσκονται εἰς σημεῖον ἐμφαινόμενον τὴς σχεδιογράμμα κατατεθειμένον ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀνωτέρω κήπου. Αἱ προσφοραὶ θὰ παραδοθῶσι μέχρι τῆς 12ης μεσημβρινῆς ὥρας τῆς 30ῆς Ἰανουαρίου εἰς τὸ τμήμα Γεωργικὸν τοῦ ὑπουργείου Γεωργίας ἐντὸς ἐνσφραγίστων φακέλλων.

Πᾶσα πληροφωρία ἐπὶ τῶν ὄρων τῆς δημοπρασίας χορηγεῖται εἰς τὸ τμήμα Γεωργικὸν τοῦ ὑπουργείου ἢ εἰς τὸ γραφεῖον Διευθυντοῦ τοῦ κήπου.

Ὁ ὑπουργὸς
Γ. Δ. ΣΙΑΔΕΡΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Διαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν τριῶν θέσεων δοκίμων νομογεωπόνων

Τὴν 1ην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐνεργηθήσεται σιαγωνισμὸς πρὸς κατάληψιν τριῶν θέσεων νομογεωπόνων.

Οἱ ὑποψήφιοι δέον νὰ υποβάλωσι μέχρι τῆς προτεραίας μετὰ τῆς αἰτήσεώς των, 1) δίπλωμα δημοπρασίας ἀνωτέρας Γεωπονικῆς Σχολῆς τῆς ἡμεδαπῆς ἢ ἀλλοδαπῆς, 2) μελέτην ἀναγομένην εἰς τὴν περιγραφὴν ἐνὸς ἐν Ἑλλάδι κτήματος κατὰ βούλησιν τοῦ αἰτούντος καὶ εἰς τὸν τρόπον τῆς καταλληλοτέρας ὁργανώσεως αὐτοῦ καὶ λοιπὰ πιστοποιητικὰ συνήθη εἰς διαγωνισμούς.

Πλείονας πληροφορίας εἰς τὸ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Γεωργίας τμήμα Γεωργίας.

Ὁ ἐπὶ τῆς Γεωργίας ὑπουργὸς
Γ. ΣΙΑΔΕΡΗΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Εἰδοποιεῖ

τοὺς ἐνδιαφερομένους ἐμπόρους θεῖου, τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὸν ἔγγραφον μειοδοτικὸν διαγωνισμὸν τῆς 16ῆς τρέχοντος καὶ τὸν προφορικὸν τοιοῦτον τῆς 18 ἰδίου προμηθείας εἰς τὸ Κράτος θεῖου, ὅτι ἡ μειοδοτικὴ δημοπρασία διὰ τὴν προμήθειαν θεῖου ἐξ Ἰταλίας, ἐπανα-

λαμβάνεται τὴν 24 τρέχοντος ἡμέραν Τρίτην καὶ ὥραν 5 μ. ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ὑπὸ τοὺς ἰδίους ὄρους τῆς διακηρύξεως τῆς 29ης Δεκεμβρίου 1922 καὶ 2 Ἰανουαρίου 1923 ἐνώπιον τῆς ἰδίας Ἐπιτροπῆς.

Εἰς τὴν δημοπρασίαν ταύτην δύναται νὰ γίνωνν προσφοραὶ καὶ μέχρι 15.000 τόννων.

Εἰς τὸν παρόντα ἐπαναληπτικὸν διαγωνισμὸν δύναται νὰ μειωθῶσιν καὶ οἱ τυχόν νεωστὶ προσερχόμενοι καὶ μὴ συμμετασχόντες εἰς τὰς προηγουμένας ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀντικτιμένου δημοπρασίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰανουαρίου 1923
Ὁ ὑπουργὸς
Γ. ΣΙΑΔΕΡΗΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει ὅτι

Ἐκτίθεται εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ προμήθεια ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἐγκαταστάσεων φωτισμοῦ Πόλεως, κατὰ τὴν 12ην τρέχ. μηνὸς, ἡμέραν Πέμπτην καὶ ὥραν 12ην π. μ. ἐν τῷ Δημαρχείῳ Ἀθηνῶν (Γραφεῖον Δημάρχου) καὶ ἐνώπιον τῆς Δημαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ἐγκρίσεως ἐπιφεμένης εἰς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον.

- 1) Λυχνίαι 16 κηρίων τεμάχια 3.500.
- 2) Λυχνίαι 32 κηρίων τεμάχια 1.500.
- 3) Λυχνίαι 100 κηρίων 1)2 Βάτ. τεμάχια 1000.
- 4) Λυχνίαι 200 κηρίων 1)2 Βάτ. τεμάχια 300.
- 5) Λυχνίαι 400 κηρίων 1)2 Βάτ. τεμάχια 150.

Ἡ παράδοσις τῶν ἀνωτέρων ἔσται ἄμεσος εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ Δήμου ἢ δὲ ἐγγύθις 10 ο) ἐπὶ τῆς ἀξίας τῆς προμηθείας.

Ὁ Δήμαρχος
Σ. ΠΑΤΣΗΣ

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Διακηρύττει ὅτι

Ἐκτίθεται εἰς πρόχειρον μειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἡ κατασκευὴ τῶν ἐξωρῆστικῶν ἔργων τῆς εισόδου τοῦ Ἀ' Νεκροταφείου.

Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται τὴν 26ην Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. καὶ ὥραν 11—12 ἐν τῷ Δημαρχιακῷ καταστήματι καὶ ἐνώπιον τῆς Δημαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ Δήμαρχος Σ. ΠΑΤΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ Β ΕΞΑΜΗΝΙΑΣ ΤΟΥ 1922
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	
Ταμείον καὶ Τράπεζαι Δρ.	112,274,401.53	Κεφάλαιον Μετοχικῶν Δρ.	25,000,000.—
Προσωρινὰ ὀμολογία Ἀναγκαστικοῦ Δανείου παρ' Ἐθν. Τραπεζῆς καὶ Ταμείῳ	6,803,214.30	ἀποθεματ. τακτικῶν Δρ. 1,837,227.75	
Προεξοφλήσεις ἐμπορικῶν Δρ. 4,908,253.92		ἔκτακτον » 16,266,273.—	18,103,997.75
» ἐντ. γραμ. Ἐλ. Δημ. » 4,129,894.70		Κρατήσεις δι' ἐνδεχομένης ζημίας	2,400,000.—
» Ἐνν. Κυβερ. » 5,588,773.50	14,626,922.12	Καταθέσεις ἐν ὄψει καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ	165,162,258.53
Συμμετοχὴ εἰς προσωρινὸν Δάνειον Κυβερνήσεως 40,000,000 Φρ.	2,140,000.—	Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	5,262,816.76
Δάνεια ἐπὶ χρεωγράφων καὶ λοιπ. ἐγγυήσεων	88,042,355.64	Προκαταβολαὶ πιστώσεων ἐπὶ φορολογικῶν	6,320,043.26
Χρεώγραφα καὶ τοκομερίδια	26,609,535.74	Λογαριασμοὶ διάφοροι πιστωτικῶν	24,332,240.80
Συμμετοχὴ εἰς Ἀγγλικὴν Τράπεζαν: The Commercial Bank of the Near East Ltd London	2,000,000.—	Λογαριασμοὶ διάφοροι πιστωτικῶν	53,358,866.06
Λογαριασμοὶ διάφοροι	6,498,011.83	εἰσπράξεις τρίτων	11,998,234.02
Ἀξίαι πρὸς εἰσπραξίν	21,652,219.96	ὑποκαταστήματα	
Τράπεζαι καὶ Τραπεζίται Ἐξωτερικοῦ καὶ Ἐπαρχιῶν, ἀξίαι πρὸς εἰσπραξίν	32,827,594.62	Μέρισμα ληξιάσεως ἑξαμην. Δρ. 5,056,179.—	
Ἀκίνητα κτήματα Τραπεζῆς. (*)	2,904,920.80	μείον φόρου » 556,179.—	4,500,000.—
Ἐξόδα ἐγγ. Κεντ. καὶ Ὑποτ. Δρ. 289,360.89		Κέρδη καὶ ζημίαι, ὑπόλοιπον εἰς νέον	42,894.86
Μείον ἀποσβέσ. ληξιάσεως ἑξαμ. » 167,185.39	102,175.50		
	Δρ. 316,481,352.04		

(*) Ἐν Ἀθήναις, Πειραιεῖ, Βόλῳ, Καλάμας, Λαρίσῃ, Τρικάλοις, Χανίοις καὶ Μοσχάτῳ.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΜΕΡΙΔΟΣ "ΚΕΡΔΗ & ΖΗΜΙΑΙ,"

Τόκοι Δρ.	3,852,652.04	ὑπόλοιπον παρελθούσης ἑξαμηνίας Δρ.	30,053.12
Ἐξόδα διαχειρίσεως, μισθοδοσίαι προσωπικοῦ καὶ ἀποζημιώσεις Διευθύνσεως	3,730,363.32	Τόκοι	10,728,407.76
Ταμείον περιθώ. πρὸς καὶ προϋποδοτισμοὺς ὑπαλλήλων Τραπεζῆς	400,000.—	Προμήθειαι, διαφοραὶ συνήτος, διάφορα κέρδη	7,926,514.50
Φόροι:		Πρόσοδοι κτημάτων	23,210.—
Διάφοροι	2,278,962.—		
Ἀποσβέσεις:			
Διαφόρων λογαριασμῶν Δρ.	787,862.36		
Ἐξόδων ἐγκαταστάσεως	167,185.39		
Ὀμολ. ἀναγκαστικοῦ δανείου » 3,875,000.—	4,330,047.75		
Κέρδη καθαρά διατιθέμ. διὰ τὴν παρούσαν ἑξαμηνίαν » 5,873,265.50			
Κέρδη ἀφιέμενα εἰς νέον	42,894.86		
	Δρ. 20,508,185.47		

ΔΙΑΘΕΣΙΣ ΚΕΡΔΩΝ Δρ. 5,873,265.50

Κράτησις 5% διὰ κεφάλαιον ἀποθεματικῶν ἐπὶ δραχ. 5,873,265.50 Δρ.	293,663.85		
Τόκος 6% » ἐπὶ τακτ. ἀποθεματικ. Δρ. 1,498,605.75	44,958.15	Δρ. 338,622.—	
Μέρισμα τακτικῶν πρὸς Δρ. 3.— κατὰ Μετοχὴν ἐπὶ Μετοχῶν 250,000.—	750,000.—		
» πρόσθετον » 17,221.—	4,306,179.—		
	Δρ. 5,056,179.—		
Μείον φόρου μερισμάτων πρὸς 11%	556,179.—		4,500,000.—
Φόρος μερισμάτων ἐπὶ δραχ. 5,056,129.— πρὸς 11%			556,179.—
Ποσοστὰ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ Δρ. 4,784,643.50 πρὸς 10%			478,464.50
			Δραχ. 5,873,265.20

Τὸ μέρισμα ἐκ δραχ. 18.— κατὰ μετοχὴν, ἐλεύθερον φόρου, εἶναι πληρωτέον μετὰ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ παρόντος ἰσολογισμοῦ εἰς ἡμέραν ὁρισθησομένην ὑπὸ τῆς προσεχούσης Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Μετοχῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Ἰανουαρίου 1923
Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ΜΙΧ. Ι. ΠΟΛΙΤΗΣ
Ὁ Γενικὸς διευθυντὴς Γ. ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ
Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου Δ. Ι. ΨΑΡΑΥΤΗΣ

ΟΙΝΟΙ

ΚΟΝΙΑΚ

Β Ο Τ Ρ Υ Σ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΟΙΝΟΙ

ΜΑΡΚΟ

ΟΙΝΟΙ

ΜΕΓΑΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

AU PRINTEMPS

Δ. & Φ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΩΝ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ

Τό τελειότερον κατάστημα

Γυναικείων Ειδών

Ἐσπερόρουχα διὰ προίκας

ΑΓΟΡΑ & ΠΩΛΗΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΩΝ

ΟΔΟΣ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 12

Γραφεῖα ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως
μεταχειρισμένων καὶ μὴ γραμματο-
σήμων ὑπὸ τοῦ κ. Ν. ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ
Οἶκος ἐμπιστοσύνης καὶ ἐξαιρετι-
κῆς εὐσυνειδησίας.

ΤΑΠΗΤΕΣ ΠΕΡΣΙΚΟΙ
ΑΔΕΛ. ΒΑΓ'ΑΝΟΥ
ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ ΠΑΛΛΗ & ΣΙΑ

ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ

Τό ἀρχαιότερον ἐν Ἑλλάδι Χαρτοπωλεῖον

Ἐπισκεπήρια σιγμιαίως

ΟΙΚΟΣ ΓΕΝ. ΕΜΠΟΡΙΟΥ & ΒΙΟΜΕΧΑΝΙΑΣ
"ΑΓΚΥΡΑ"

Τμήμα ἐκδοτικόν. Τακτικά ἐκδόσεις
τῶν μεγαλειτέρων ἐπιτυχιῶν τῆς ξένης καὶ
Ἑλληνικῆς Φιλολογίας.

Τμήμα τυπογραφικόν. Τὰ μεγαλεί-
τερα τυπογραφικὰ μηχανήματα τῆς Ἀνα-
νατολῆς. Καλλιτεχνικαὶ τυπογραφικαὶ ἐρ-
γασίαι παντὸς εἶδους.

Τιμαὶ ἀσυναγώνιστοι

44 ΟΔΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΑΘΗΝΑΙ